

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg.

Jaargang 5, nummer 2

13 september 1984

Nieuw academisch jaar in het teken van concurrentie

De opening van het academisch jaar, die begin deze week in 12 van de 13 universiteitssteden plaatsvond gaf een heel ander beeld te zien dan vorig jaar. Toen nog onthaalden de gezamenlijke rectoren van de instellingen hun gehoor in een opmerkelijke, maar kennelijk eenmalige eensgezindheid, op een gemeenschappelijke verklaring, waarin ze het verloop van de taakverdelingsoperatie bekritiseerden. Dit jaar vertoonden de redes minder samenhang. Eerder stond de concurrentie tussen universiteiten voorop.

Want gemeenschappelijk was vooral de competitiedrift zoals die in het licht van de lagere studentenaantallen in de toekomst, tussen de instellingen is losgebrand. De kiemen voor die concurrentiestrijd waren in de openingsredes in ruime mate vertegenwoordigd. De strijd om de studenten, de strijd om het profiel, de strijd om het bedrijfsleven en -vooral - de strijd om de studenten. Want niet alleen de door het bedrijfsleven weggevoerde hoogleraren, ook het wegbliven van studenten baart de instellingen grote zorg. De strijd om de meest opmerkelijke spreker werd in ieder geval gewonnen door Maastricht, waar niemand anders dan de minister-president de opening van het jaar, en van de zesde economische faculteit, luisterde. Hij zette, met een betoog waarin hij als een der laatste onder soortgenoten-economen een fervent pleidooi hield voor de leer van de aan-

bodeconomie. Prof. Albeda, verantwoordelijk voor de opzet van de nieuwe faculteit, zal daar niet blij mee zijn geweest.

Aan de Nederlandse politici hield Lubbers voor dat in Nederland als nergens anders modelfetisjisme bedreven wordt terwijl, aldus Lubbers, modellen in hoge mate "beleidsresistent" zijn. In een tijd van groter optimisme over de economie is intuïtie een betere maatgever voor de realiteit van de economie, en ook: "relaties te beschouwen tussen cultuur, economie, demografie en politiek. Met hoofd en hart, schattend, zwoegend, appellerend", aldus de premier.

Ook Tilburg en Wageningen hadden voor hun opening sprekers uitgenodigd die, op afstand van de zorg om de eigen instelling, die overall elders werd beleden, meer inhoudelijke betogen hielden.

In andere steden overheerste de zorg om de eigen toekomst. Plannen te over, maar de studenten, die elke instelling nodig heeft om die plannen te verwezenlijken, zijn in de toekomst minder dik gezaaid. Het scherpst kwam dat tot uitdrukking in de toespraak van de Nijmeegse collegevoorzitter ir. W.C.M. van Lieshout, die van mening was dat de taakverdelingsoperatie voor Nijmegen nog maar het begin was. Rekening moet worden gehouden met 30% minder studenten in de jaren '90 en dus met een even zo grote afslanking.

Instellingen hadden elk zo hun

eigen oplossing voor dit probleem. In Leiden betoogde mr. K.J. Cath, voorzitter van het college van bestuur, dat de werfkracht van de instelling te maken had met de "juiste, academische ambiance", en dat in 1990 eigenlijk iedere instelling een bijzondere instelling zou moeten zijn, tegen nu alleen de confessionele instellingen. En in Twente wees rector magnificus ir. W. Draijer op het belang van marketing (reclame) voor het aantrekken van studenten. Draijer vond ook dat de THT een complementaire taak heeft ten opzichte van de rijksuniversiteit Groningen, en kwam daarmee in conflict met de commissaris van de koningin in Groningen, Vonhoff, die "in een recente tafelrede" - alweer - de concurrentie over beide instellingen had afgeroepen.

"Onvermijdelijk maar heilzaam", zo noemt prof. dr. S.T.M. Ackermans, rector in Eindhoven, de onderlinge competitie. Kennelijk is hij er toch niet zo gerust op, want in "de concurrentieslag om de studenten" moet volgens Ackermans door de instellingen gezamenlijk een gedragscode worden ontwikkeld om de eerlijke competitie, "vooral ten aanzien van studiekeuzers", te garanderen.

Al even groot is dit jaar de herwonnen aandacht voor het bedrijfsleven. De TH in Twente, de eerste die op grote schaal ondernemers haar muren binnenloodde, gaat daarin wel het verst. Méér contract-

De opening van het academisch jaar in Maastricht stond in het teken van de start van de economische faculteit. Vandaar dat premier Lubbers een uitgebreide redevoering kwam houden over de economie 'op weg naar het jaar 2000'. Op pagina 2 uitvoerige commentaren op de rede en op pagina 5 een gesprek met de dekaan van de faculteit prof. Albeda. Deze ontving uithanden van CvB-voorzitter van den Biggelaar (rechts) een gloednieuwe dekaansketting van zilver.

onderzoek, nieuwe onderwijsmogelijkheden in méér contractonderwijs, méér maatschappelijke dienstverlening, gericht op datzelfde bedrijfsleven en ondersteuning van de vestiging van buitenlandse bedrijven. Twente kondigt daartoe zelfs een "strategisch plan" aan, dat Twente moet "toerusten voor het ongewisse".

De rijksuniversiteit Leiden gaf aan zijn verbondenheid met het bedrijfsleven heel slim uitdrukking door dr. W. Dekker, president-directeur van Philips, uit te nodigen. Deze benadrukte de "wederzijdse afhankelijkheid" van industrie en universiteit. Opmerkelijk is dat Dekker er voor waarschuwde om niet een te gering aantal studenten door te laten stromen naar de tweede fase, die volgens hem een optimale omvang zou moeten hebben van 2 jaar (in de huidige voorname vier). "Gemeten naar de behoeften van de industrie is 2 jaar de optimale duur", zo leek hij minister Deetman voor te houden. Minister Deetman moest het meer ontgelden.

De Delftse rector Veltman vroeg zich zelfs af of er geen aanleiding bestond alarmfase 1 uit te roepen. De overheid, zo betoogde hij, spreekt de TH's aan op hun verantwoordelijkheid voor vernieuwing van de industrie, maar zet dat niet in geld om. Tijdelijke arbeidsplaatsen worden gestimuleerd, maar tegelijk wordt de nodige vaste staf ingekrompen. Ook prof. Engels in Groningen wees daarop. Over tien jaar dreigt volgens hem de wetenschappelijke staf voor maar liefst 70% uit tijdelijke krachten te bestaan.

Ook aan de VU werd de vinger naar Deetman gericht. Prof. dr. P.J.D. Drenth verzette zich daar tegen een

te grote nadruk op de outputfinanciering: het verdelen van gelden op grond van de slaagpercentages. In ieder geval mogen geen conclusies worden getrokken uit de tegenvallende slaagpercentages in de propaedeutische van de tweefasenstructuur. Met die tegenvallende cijfers lijkt overigens de doelstelling van de tweefasenstructuur gericht op vergroting van het onderwijsrende-

(vervolg op pagina 5)

In het vorige nummer van Observant hebben we een uitgebreide oproep geplaatst voor nieuwe redactieleden. Die advertentie heeft tot nu toe een oogst opgeleverd van tien kandidaten. Niet gek, maar we zouden de overige 2336 studenten en 800 medewerkers er ook graag bij hebben. Daarom verlengen we de sollicitatietermijn met tien dagen.

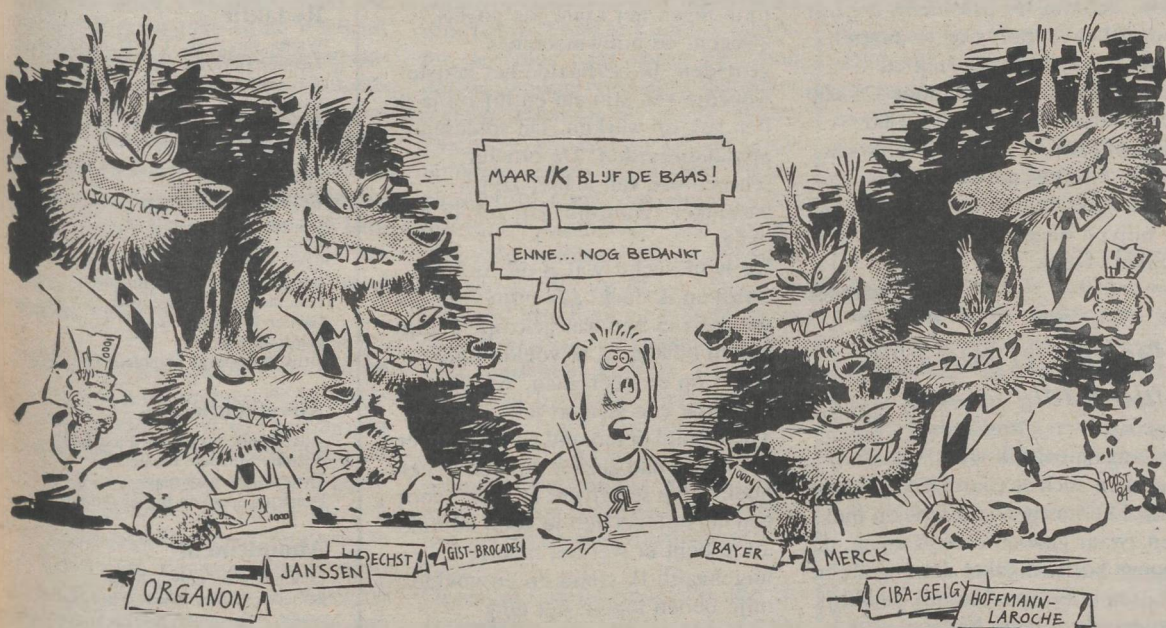
We zoeken dus

redactieleden

bij voorkeur op contractuele basis.

Het contract houdt in dat het redactielid het hele jaar door een nader overeen te komen hoeveelheid tijd besteedt aan het volgen van de ontwikkelingen op een bepaald gebied, bijvoorbeeld een faculteit. Daar stelt het blad dan een vaste vergoeding tegenover.

Schriftelijke reacties binnen tien dagen richten aan de redactie, kamer 304 Hoofgebouw. Tel. (888)319.

De medische faculteit is op zoek naar sponsors om nascholingsactiviteiten voor huisartsen te financieren. Deze week wordt het eerste contract afgesloten met de farmaceutische industrie Glaxo. Daarna volgen waarschijnlijk Merck, Sharpe & Dohme, Jansen Pharmaceutica en Roussel. In totaal verwacht de universiteit een half miljoen voor het goede doel op te halen. 'Daarmee kunnen jonge artsen binnen de universiteit aan een baan geholpen worden', aldus de mededeling van het faculteitsbestuur.

Uituitieve onwaarneming

Vertrouwen op de intuïtie van het kabinet Lubbers, in plaats van op modellen, dat was, wellicht enigszins kort samengevat, zo ongeveer de strekking van Lubbers' voorlezing. Nu was het nieuw voor mij dat ik, vóór de intuïtie van het kabinet Lubbers zich aandiende, geacht werd vertrouwen te hebben in modellen, maar goed, van politici hoor ik altijd wel iets nieuws over mijn wereldbeeld. Zelfs Teilhard du Chardin werd erbij gesleept ten betoge dat de (economische) werkelijkheid anders is dan en anders wordt door onze waarneming. Dat is ongetwijfeld waar. The map is not the territory. En de quantum-mechanica zegt tenslotte zelfs dat 'iets' er pas is doordat je het waarneemt, als gevolg van de waarneming. Maar wat er niet is, dat verontrust Lubbers. Creativiteit, inventiviteit, dynamiek, vertrouwen, positief denken en dergelijke. Alsmede: de richtige bijdrage van de burgers aan de onvermijdelijke kosten van intuïtieve beleidsvoering; evenmin immers neemt Lubbers waar een feitelijke belasting- en premie-opbrengst die overeenkomt met de wél door hem waargenomen wettelijk verschuldigde belasting en premie. Een bedrag van zes miljard alleen al aan verzwezen rente-inkomsten, dat kan volgens Lubbers geen marginaal verschijnsel meer genoemd worden. Dit zijn wij graag met hem eens. Even daargelaten de vraag hoe hij dit bedrag en de onttrekking daarvan aan het officiële circuit precies waargenomen heeft (wellicht heeft hij bovengenoemd quantum-mechanisch inzicht toegepast; de rente-steekproef bij

banken is in ieder geval nog niet uitgevoerd, en waarom zouden we vertrouwen hebben in een extrapolatie-modelletje?), dient zich de vraag aan hoe wij de verschillende niet-waarnemingen (de onwaarnemingen, als het (on)ware van de minister-president in een consistent (vooruit: voor mijn part intuïtief) wereldbeeld moeten vatten. Want vertel eens: zes miljard alleen al aan verzwezen rente (en dus 20 à 40 miljard in totaal) in het grijze, zwarte, mauve en beige circuit, en dan toch geen inventiviteit? Geen creativiteit? Geen dynamiek? Het zwarte circuit is verweg het meest dynamische onderdeel van onze economie. Geen vertrouwen? Neen, niet in het officiële circuit. Dat niet. Want dat wordt geteisterd door intuïtieve beleidsvoering, gebaseerd op werkelijkheidskrommende onwaarnemingen. Wellicht mede een verklaring voor een niet meer marginaal te noemen verschijnsel.

Peter Wattel

Denker Lubbers

Wat heb ik genoten op die eerste dinsdag van september dit jaar. Tijdens de academische opening bedoel ik. Nee, niet van de muziek, die was er niet. Hapjes? Ja, misschien voor de interne en externe genodigden. Van die 6 aanwezige studenten waar zowaar nog ruimte voor was? Ja, dat was ook leuk. Dat ze toch nog 1 minuut iets mochten zeggen. Met die wijn, die op de foto van de Volkskrant jammergenoeg van Albada schijnt te komen. Ja maar ik bedoel eigenlijk nog wat anders. De rede. We hadden, zo legde van den Biggelaar geduldig uit, twee toespraken en één rede. Van de minister-president van het

koninkrijk der Nederlanden. Wat een genot.

Dat hij een handige manier van huishoudboekjes heeft, dat wisten we. Dat bleek maar weer eens uit het tweede deel van zijn doorwrocht discours. Behalve kleinigheidjes als het vredesbeleid, de Derde Wereld, de studerende jongeren en het racisme kwam alles wel onder een of ander puntje voor. Maar, en daar zit ik met mijn genot, dit meesterwerkje van christelijk-liberale zelfredzaamheid was filosofisch gefundeerd! En hoe. Ga even na. Het on-Hollands bruisende, zuidelijker dan Calais gelegen Maastricht. De universiteit in het oude Canisianum s.j. Economie als nieuwe fakulteit. Daar werkt 'no nonsense' niet. Een Sfinx hebben ze er al. Blijft over: le phénomène Lubbérien. Want zo heette dat geruchtmakende werk van die Franse jezuïet Teilhard de Chardin toch! Met als voorgerecht het élan Lubbérien. A la die vorige revolutionaire Franse, katholieke denker. Bergson. Zie je, plannen maken, zoals het Sociaal Cultureel Planbureau dat steeds doet, of de vakbond, de PvdA, u en ik - dat is uit de tijd. Want de meest tegenstelde planberekeningen leveren rara toch weer steeds dezelfde massa-werkloosheid en hoge overheidsuitgaven op. Dus daar heb je niks an. 'Economische intuïtie', 'sociale mutatie', 'nieuw élan', dat is de logica van onze temps.

Arme Bergson. Arme Teilhard. Vroeger op de lijst van voor katholieken verboden boeken. Te kritisch. Te eigenzinnig. Te revolutionair. En nu door de penseur van Neerlands politici definitief ingehaald. Bijgezet. gekasseerd. En hoe. Daar kan een Reagan met zijn plumpe 'optimisme', een Kohl met zijn droevige 'Wende', daar heeft, ja wie niet nog heel wat van te leren! Op de zaterdag van die zongeworden week las ik in de krant dat ons phénomène het 'niet eens is met de conclusie van het Sociaal Cultureel Planbureau, dat het aantal „echte minima” in Nederland in twee jaar is verdubbeld tot 650.000 huishoudens. „Ik voorzie die stijging niet. Het lijkt me sterk in het licht van de gunstige werkgelegenheidsontwikkeling”, aldus de minister-president, die wel toegaf het rapport nog te moeten bestuderen. Intuïtie, élan en mutatie besparen ons mooi 325.000 echte minima! En die 325.000 huishoudens weten gelijk ook wat dat is, intuïtie, mutatie en élan: ze worden gewoon niet voor-zien, en ze blijven ongelezen. Dank, o denker. Dank.

Pim Ligvoet

Het gevoel van een automaat

Onlangs mocht ik weer 'ns laten zien hoe sociaal vaardig ik wel niet ben. Die morgen stond ik op met een zwaar gevoel in mijn maag, de vroege koffie maakte dat nog erger. Mijn hele lijf maakte mij duidelijk dat er echt iets op het spel stond. Ik herinnerde mij die ene leraar waar ik altijd ruzie mee had en die mij toen op het eindexamen een onvoldoende gaf. Tegelijkertijd hoorde ik mijn vriendin ergens ver

Paartjes

Gevonden tijdens de MICO-introductie: paarse, grofgebreide wollen trui. Op te halen bij: Juliette Creemers, Dienst Studentenzaken, kamer 025 hoofdgebouw.

Te koop zwart-wit TV f 50,-. Ma, wo, vrij. 19-20 uur. 614401, R. Janssen (MFS).

weg zeggen „je slaagt toch wel?”. Onderweg op de fiets naar de plattelandsuniversiteit merkte ik dat de herfst op kousevoeten was aan komen sluipen. Ter hoogte van hotel Maastricht repeteerde ik het rijtje: Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom en Hoe. Het leek wel of ik de verdachte van een tienvoudige lustmoord moest verhoren. Nee toch niet, want in gedachten hoorde ik een vreemde stem zeggen: „vergeet niet te spiegelen en oogcontact te houden”. Ik dacht aan de rij-instructeur; heel lang geleden.

Over het pas gemaide maisveld van Randwijk zag ik kolonnes soldaten marcheren; zij zongen Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom en Hoe, hun larzen blonken van de regen. Ik stapte het gebouw binnen en nog hoorde ik de soldaten zingen. Dit lied moest ik onthouden, het was de ijzeren receptuur voor een goed gesprek met een medemens; 'n soort onnipotente full-contact' karate-trap. Ik deed mijn natte regenjas uit en werd onverschillig: of ie nu kanker had of voor de pilkontrolle kwam, het kon niet kapot. Zachtjes neuriede ik het soldatenliedje toen ik de trap op liep. De man in het kamertje zag er friskewassen uit. Ik zei: Wat? Hij zei: het gevoel van een bankschroef. Ik zei: Waar? Hij wees op het middelste knoepje van zijn streepjeshemd. Ik knikte, hij wees tot aan zijn horloge. Een soldaat die ook in het kamertje zat sprong plotseling in de houding en riep: Wanneer! Hij zei: gisteren. Een ander riep: Hoe! Hij zei: toen ik mij kwaad maakte. De regen tikte tegen het raam, de vogels zwegen, de bouwmachines gromden. Ik herhaalde het laatste woordje van zijn zin en hij zei ja ik ben gek op werken. De soldaten applaudiseerden. De officier schreeuwde van achter zijn gasmaker: Waarom! Hij zei: ik ben bang.

De man dacht: wat is dit toch 'n onzin en ik dacht aan mijn vriendin die weer in bed was gekropen. Zijn lippen bewogen, ik voelde mijn mond op en neer gaan. Af en toe bulderde een soldaat iets. Toen stond er iemand op die ik over het hoofd had gezien, hij had in een hoek zitten schrijven. Hij zei: „voor een eerstejaars heb je goed contact en je hebt er wel het meeste uitgehaald! Ik stond op en voelde mijn benen lopen: het ging automatisch. Toen ik de Maas weer zag en mijn handen koud werden, besloot ik om weer naar bed te gaan en deze dag in slaap te begraven.

Luc Pinxten

studenten verzekering

GEEN
PRIJSVERHOOGING

Studenten ziektekostenverzekering vanaf 398,- per jaar. Maar ook pakketverzekering: W.A. particulieren + brand en inbraak en ongevallen (inklusief doorlopende reisverzekering) + overlijden. Vanaf 50,-. Voor folder en informatie 071-145757, de NBBS Reiswinkels in 29 steden of via de bon.

graag ontvang ik informatie over de NBBS studentenverzekering.

naam _____

straat/ nr. _____

postcode/ plaats _____

postbus 11054, 2301 EB Leiden frankeren als brief

Te koop: landhuis op 7 km afstand Maastricht aan de bosrand gelegen; degelijk en luxueus gebouwd o.a. ant. deuren. Bouwjaar 1979. Grondopp. vlak 1455 m2 waarvan gedeeltelijk. Tel. 043-641307.

Te koop: Peugeot 204 '76 m. lpg, vert. ct. p. km, i.g.st. Vele acc., met k. rapp. Vr.pr. f 950,-. Tel. 043-17031 (18.00 uur).

Te koop: zeer snelle wedstrijdskano. R 15, als nieuw. Nw.pr. f 1450,-, f 450,-. Tel. 043-17031 (na 18.00 uur).

Te koop: wetensch. calculator (Casio) 3600 P 2 programma's. Niet geb. r. f 155.000,- k.k. Aanvaarding dir. Tel. 043-17031 : na 18.00 uur).

Te koop: appartement (flat); Via R tegenover ziekenhuis. Grote living; 2 slaapkamers; nieuwe moderne keuken recent geveerd en gestoffeerd. f 155.000,- k.k. Aanvaarding dir. Tel. 043-434674.

Te koop Sony TC 399 stereo spoel deck. Spoeldiameter 18 cm, ferriet & riet koppen, automatische stop, incl. minium spoel en handleiding. Vraagp. f 400,-. Tel. 043-611019.

Voor groepen tot 45 personen, zome winter gezellige Limburgse boerderij huur te Mechelen, Zuid-Limburg. U mate geschikt voor werkweken, ontzingskampen, cursussen, trainingsvakantiekampen etc., c.v., sfeer verblijfruimte met open haard in mid douches, wasgelegenheid, keuken, af te zit- en twee slaapkamers. Vlakbij lenerbossen, binnen- en buitenbad 500 meter. Voor inlichting 04455-1363. Fam. Ronken, Ebetenw Mechelen.

Atelierruimte gezocht in het centrum liefst met woongelegenheid. 043-16910 vragen naar Joost.

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:

Tongersestraat 53, kamer 304
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-888319
(doorkiesnummer)

Stichtingsbestuur:

Wim Hermens (voorzitter),
Kees Schröder (penningmeester)
Hans Lensing (secretaris),
Erik de Graaff
Evelyn de Leeuw
(redactiefuigevaardigde)
G.J. Tangelder

Redactie

Walter van Brec, Ton Hameleers,
Jacques Herraets (eindredacteur),
Ad van Iterson,
Evelyn de Leeuw,
Maurice van der Sangen, Luc de Witte, Jacqueline de Vreese.
Redactie-assistente:
Liesbeth van Hoef
Grafische vormgeving:
Guus van Rooy
Foto's: Hans van Dijk,
Coen van der Gugten,
fotopersburo Widdershoven
Tekeningen: Pascal Oost,
Olivier Roosenburg,
Raph de Haas
Druk: Limburgs Dagblad, Heerlen

Advertenties

Advertenties (behalve Paartjes):
Yvonne Stevens, toestel 302
Tarieven op aanvraag
Paartjes opgeven bij de redactie.

Abonnement

Leden van de universitaire gemeenschap ontvangen het blad gratis. Afgestudeerden en andere belangstellenden kunnen zich abonneren voor f 25,- per jaar.

UP-korrespondent: Bert Bakker.
Lin Tabak.

Juridische faculteit en Pax Christi organiseren Tsjechoslowakijedag

In oktober 1976 zijn in De Staatscourant van Tsjechoslowakije de verdragen van Helsinki over de mensenrechten gepubliceerd. Deze verdragen kregen daarmee ook in Tsjechoslowakije rechtskracht.

In feite zijn sindsdien veel van deze grondrechten een dode letter gebleven. Het recht op vrije meningsuiting, het recht op vrije keuze voor onderwijs, de vrijheid van godsdienst, vakbondsrecht en andere worden door de overheid op veel manieren ingeperkt en met voeten getreden. Al in 1977 heeft zich daarop Charta '77 geformeerd, 'een vrije, informele en open gemeenschap van mensen met verschillende overtuiging, geloof en beroep, verenigd door de wil om ieder voor zich en gemeenschappelijk zich in te spannen voor de naleving van burger- en mensenrechten'.

Zowel de beweging zelf als de voornaamste vertegenwoordigers ervan zijn sedertdien door de autoriteiten op allerlei wijze aangevallen, verguisd, bedreigd, gearresteerd en geïntimideerd.

Charta '77 is geen vereniging of organisatie met statuten, lidmaatschappen of permanente organen. In feite bundelt Charta allerlei stro-

mingen en groeperingen van sterk onderscheiden signatuur: groepen die zich verwant voelen met het Eurocommunisme, een groepering 'reformcommunisten' uit de Praagse lente van '68, onafhankelijke socialistische, een humanitair democratische stroming, een religieus gemotiveerde groepering en andere. Ook bijv. over het actuele punt van de vredesbeweging wordt binnen Charta '77 verschillend gedacht. Er is een stroming die zeer kritisch staat tegenover de westerse vredesbeweging en die vindt, dat alleen vanuit een positie van kracht met de Sowjet-Unie kan worden onderhandeld.

Daarnaast staat een stroming die juist uit is op dialoog met de westerse vredesbewegingen.

Het is dan ook bepaald te ongunstiger gedacht wanneer men Charta '77 eenduidig beschouwt als pro-westers, anti-regiem, anti-communistisch of anti-Sowjet-Unie.

Tijdens de Tsjechoslowakijedag aan de RL wordt gepoogd op de gecompliceerde situatie van Charta '77 als beweging voor de mensenrechten een genuanceerde visie te geven.

Hoewel er in Tsjechoslowakije offi-

ciel godsdienstvrijheid bestaat, worden door de overheid tal van beperkingen aan de uitoefening van dat recht opgelegd. Priesters en predikanten moeten een arbeidsvergunning hebben van de staat, waardoor ze in veel opzichten met handen en voeten zijn gebonden, seminaries kennen een door de staat gehanteerd systeem van numerus fixus, kloosterorden zijn verboden. Bij dat alles is de positie van met name de Rooms-Katholieke kerk (evenals dat bij Charta '77 het geval is) minder eenduidig dan in het Westen vaak wordt gedacht.

In 1982 was ongeveer een derde van de priesters lid van 'Pacem in teris', een priesterorganisatie die sterk samenwerkt met het regiem. Toen in 1982 het Vaticaan priesters verbood zich in te laten met politiek, daalde dit aantal drastisch. Er zijn ondergrondse vredesgroepen van priesters. De officiële kerk heeft tot voor kort voorzichtig geopereerd, in de hoop door niet te slechte verhoudingen met het regiem te kunnen redden wat er te redden valt. Dit voorjaar echter heeft de 85-jarige Tsjechische kardinaal Tomasek zich ongewoon fel gekeerd tegen de kritiek die een partijblad had geuit op paus Johannes Paulus II. Sindsdien is de verhouding tussen kerk en staat zeer gespannen.

Sinds de kerk zich nadrukkelijk begint te bevrijden van de angst voor het bewind, blijkt haar aantrekkingskracht onder de jeugd sterk te groeien.

Over de positie van de kerk in Tsjechoslowakije spreekt tijdens de studiedag in Maastricht dr. Jiri Nemeč. Hij is psycholoog en een vooraanstaand katholiek publicist, die sinds kort in Wenen woont.

Het symposium over 'Mensenrechten in Tsjechoslowakije' wordt door de landelijke Pax Christi-vereniging en de Maastrichtse juridische faculteit georganiseerd in het kader van de jaarlijkse vredeswerk. Het ochtendprogramma omvat lezingen van drs. A. Bloed van het Europa-Instituut van de Rijksuniversiteit Utrecht en dr. Jiri Nemeč. 's Middags kan in subgroepen over verschillende aspecten van het dagthema met verscheidene deskundigen worden afgesproken. Afsluitend wordt een plenaire forumdiscussie gehouden onder leiding van prof. C. Flinterman van de RL.

Het symposium is bestemd voor allen die in dit onderwerp zijn geïnteresseerd. Het wordt op 28 september tussen 11.00-17.00 uur gehouden in 'De Nieuwenhof', Zwingelput 4 te Maastricht. De kosten bedragen f 15,- per persoon.

Verdere informatie: 043-888720 (mw. R. van Beek). Voor, na en tijdens het symposium is in de gangen van 'De Nieuwenhof' een tentoonstelling over 'Vredesbeweging in Oost-Europa' ingericht.

Dienst Voorlichting J.O.

Bert Bakker/UP

Nog bedankt, jongens

Studenten mogen toch wat meepraten in faculteiten

Studenten krijgen een (iets) grotere invloed op het beleid van de faculteit dan oorspronkelijk de bedoeling was van minister Deetman. Deze stuurde in het zomerreces met de nadere Memorie van Antwoord een aantal wijzigingen in het wetsvoorstel WWO'84 naar de Tweede Kamer. Met deze wijzigingen geeft Deetman gehoor aan een aantal bezwaren van de Tweede Kamer tegen het wetsontwerp. Het wetsvoorstel, dat oorspronkelijk door minister Pais in 1981 werd ingediend, maar door minister Deetman in het voorjaar ingrijpend werd gewijzigd, moet de oude WWO uit 1960 en de WUB uit 1970 vervangen. Studentenorganisaties hebben het wetsontwerp bekritiseerd vanwege de geringere bevoegdheden voor studenten, die in het wetsontwerp waren opgenomen en wegens de verkleining vertegenwoordigende lichamen zoals de Universiteitsraad, zodat de werkdruk voor studentleden van deze raad aanmerkelijk toeneemt.

Aan dit bezwaar komt Deetman nu in zoverre tegemoet dat de instellingen in de nieuwe WWO zelf mogen bepalen welke tegemoetkoming of onkostenvergoeding zij aan gekozen universiteits- of faculteitsraad-vertegenwoordigers wil betalen. De betaling kan daarmee hoger worden. De minister stelt dit voor na sterke aandrang van de fractie van de PPR. Deetman komt ook aan een andere wens van studenten tegemoet. In de nieuwe studierichtingscommissies overleggen studenten en vakgroepbestuurders over het onderwijsprogramma. Zij bren-

gen daarover advies uit aan de Faculteitsraad, die deze programma's vaststelt. Dit adviesrecht wordt door Deetman nu gekwalificeerd, hetgeen betekent dat de faculteitsraad alleen van het advies mag afwijken als ze dat goed motiveert. Tegelijk wordt de vaste commissies voor het onderwijs, die nu nog in iedere faculteit bestaat en zich met hetzelfde bezighoudt, opgeheven. Deetman stelt in zijn wetsontwerp ook voor om aan faculteiten de mogelijkheid te geven om delen van het onderzoek in zelf op te richten onderzoeksinstituten te concentreren. Uit de Tweede Kamer was echter de vrees naar voren gekomen dat de binding van deze instituten met de faculteit te gering wordt. Deetman wil daarom dat de faculteitsraad iedere 5 jaar een onderzoeksprogramma vaststelt voor het instituut, waarbinnen het bestuur van zo'n instituut dit programma elk jaar verder invult.

Over de instelling en opheffing zal de Universiteitsraad gaan beslissen. Ook studenten kunnen een plaats vinden in het onderzoek, zowel in de tweede fase (de onderzoekersopleiding) als in de eerste fase, waarin volgens Deetman de mogelijkheid moet bestaan korte opdrachten binnen een onderzoeksinstituut te vervullen.

Deetman schrijft tenslotte dat de Algemene Rekenkamer, de rekenmeesters van de regering, zich in de toekomst intensiever met het financieel beheer van de instellingen moet gaan bezighouden.

Bert Bakker/UP

Arbeidsmarkt als criterium voor studiestops aanvaard

De Tweede Kamer gaat in ruime meerderheid accoord met de invoering van de mogelijkheid om op grond van de situatie op de arbeidsmarkt het aantal eerstejaarsstudenten in een bepaalde studierichting te beperken. Dat bleek tijdens een Kamerdebat vorige week over een wijziging van de machtigingswet inschrijving studenten.

Tot een numerus fixus op grond van het arbeidsmarkt criterium zal alleen kunnen worden besloten als er sprake is van een dreigend extreem overschot op de arbeidsmarkt aan bepaalde afgestudeerden, die met hun opleiding maar weinig andere kanten op kunnen, zoals bijvoorbeeld medici. De regeling lijkt daarom vooral te zijn toegesneden op de medische studierichtingen en op de studierichtingen, die opleiden voor de inkrimpende kwartaire sector. In het HBO zal de nieuwe wet mogelijk worden gebruikt voor fysiotherapie en voor de lerarenopleidingen.

De Tweede Kamer heeft wel bij minister Deetman bedongen dat zij zelf een stevige vinger in de pap krijgt bij een besluit tot een arbeidsmarktstop. Omdat de individuele keuzevrijheid van studenten aanmerkelijk wordt beperkt op basis van dikwijls onzekere prognoses over de toekomstige werkgelegenheid in bepaalde sectoren, gaat het om zeer principiële beslissingen, waarvoor een brede maatschappelijke acceptatie nodig is, aldus ver-

schillende woordvoerders. Minister Deetman moet daarom nog met een aanvullend voorstel komen waarin de Kamer een grotere rol krijgt bij dit soort beslissingen.

Een voorstel van PvdA-woordvoerder Wallage om ook de kosten van een studierichting mee te laten wegen in het besluit tot een numerus fixus werd door minister Deetman van de hand gewezen. Deze werd daarin gesteund door de fracties van CDA, VVD en D'66, die van oordeel waren dat duurdere studierichtingen niet eerder in aanmerking moeten komen voor een numerus fixus dan goedkopere, louter vanwege de kosten. Minister Deetman toonde ten slotte geen bezwaar tegen een motie van D'66-woordvoerder Groenman, om in de toekomst ook voor de zg. bovenbouwstudies (studies zonder eigen propaedeuses) instroombeperking mogelijk te maken, noch tegen een motie van mevrouw den Ouden-Dekkers (VVD), die bepeit om naast het beperken van de instroom van eerstejaarsstudenten ook hier en daar de instroom fors te stimuleren, zoals bij Informatica.

Tot dusver kon alleen tot een numerus fixus worden besloten als er sprake was van een te kleine opleidingscapaciteit. Met ingang van het studiejaar 1985-'86 zijn de eerste numerus fixi te verwachten op grond van de arbeidsmarktsituatie.

Bert Bakker/UP

Gefopt of geflopt?

Het immunologisch onderzoek aan onze Universiteit zal als herkenbare entiteit ophouden te bestaan. Dat zal u worst wezen, maar mijn gezin en mij niet, want wij zijn toevallig allemaal dol op worst. Om al die opengesperde bekjes toch hapjes worst te kunnen blijven voeren hebben de vroede vaders besloten dat ik, ongelukkigerwijs immunoloog zijnde, mij dien te heroriënteren of te (laten) reallokeren in het onderzoek. Loyaal als ik ben oriënteer ik me dus naarstig, waarbij mijn vorsende blik op de zachte sektor gevallen is. Ik heb besloten mij binnen dit kluster te gaan bekwaamen in de onderwijskunde, te meer omdat ik toch al veel (gezellige!) uren tussen de beoefenaren van dat vak placht door te brengen.

Indien u, zeer gewaardeerde lezer van *Observant*, tevens medewerker bent mag u zich erin verheugen mijn eerste objekt van research in de onderwijskunde te zijn. Ik begrijp dat u zich nu voelt alsof een eerstejaars-student medicijnen op u afkomt met in de ene hand een injectiespuit en in de andere de Skillslabstandaard „Venapunktie”. Laat ik u geruststellen: ik ben bij de voorbereiding van dit onderzoek niet over één nacht ijs gegaan. Ik kan u verzekeren dat ik mij volledig verlaten heb op experts. Maar laat ik u, alvorens u definitief gerust te stellen, eerst even voorlichten over wat er nu dadelijk gaat gebeuren.

Natuurlijk heeft u in de *Panorama*, de *Libelle* of de *Playboy* wel eens zo'n vragenlijst gezien waardoor u zich bijvoorbeeld kunt laten interviewen over het beheer van het huishoudgeld of over uw seksuele eigenaardigheden. Bij elke vraag in dat soort enquêtes, waarin de vragen meestal van het multiple-choice type zijn, krijgt u voor uw antwoord een bepaald aantal punten toegekend. Na het beantwoorden van de laatste vraag telt u die punten op en zoekt u in de scoringslijst het bij uw score passende „profiel”. Zo kunt u na het invullen van de huishoudgeld-enquête bijvoorbeeld tevreden constateren dat Limburgers u nog terecht als „d'n Huilender” aanduiden, of (in 't geval van de seksenquête) met rode oortjes toegeven dat uw libido maar beter gesmeed kan worden voor dat 'ie voortijdig verdampt is.

Zo'n enquête volgt hieronder ook, maar (hier moet ik u teleurstellen) nu over een serieus onderwerp: de vormgeving van het onderwijs van de Algemene Faculteit. Dat betekent niet dat u als medewerker van een andere faculteit of als student van deelname bent uitgesloten. In tegendeel zelfs, maar u hebt de cirkulaire „Overbelichting van het Maastrichts onderwijssysteem” niet ontvangen en dat zou uw score kunnen beïnvloeden.

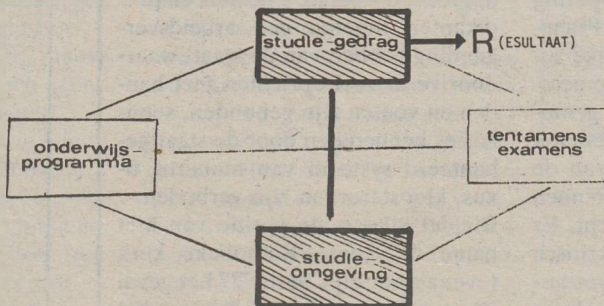
Voordat u nu driftig aan het scoren slaat wil ik nog even terugkomen op de verantwoording van mijn kredietwaardigheid als onderzoeker in deze sektor. Voor de inleiding van onderstaande enquête heb ik mij zoveel mogelijk gekonformeerd aan de inleiding op de vragenlijst „Bloktoetsgericht studeren” welke aan het eind van het vorig studiejaar is voorgelegd aan de medische studenten. Deze inleiding was van de hand van (drs.) Wim Gijsselaars en (dr.) Henk Schmidt van de capaciteitsgroep Onderwijsontwikkeling en -research. De „items” welke in mijn enquête zijn opgenomen zijn zonder uitzondering gemaakt door „éminences grises” van de Universiteit - een betere garantie kan ik u niet geven. Leest u eerst de inleiding en dan: veel sukses!

Beste medewerkers,

In 1972 heeft de Commissie Voorbereiding Medische Faculteit Maastricht een concept doorgevoerd voor de te hanteren onderwijsmethode. Sindsdien zijn de nieuwe uitgangspunten die voor die methode gekozen waren echter onvoldoende gecompenseerd door de verworvenheden uit traditionele opleidingen. Deze verworvenheden zouden het eindoordeel over onze studenten zeker ten goede komen. In de eerste jaren van deze Universiteit hebben zulke

traditionele verworvenheden geen enkele rol mogen spelen. Op verzoek van de onderwijscommissie onderzoeken we wat de invloed van deze gang van zaken is op de motivatie van docenten, dat wil zeggen de wijze waarop docenten doceren. Omdat uw antwoord gebruikt wordt bij de vaststelling van een toekomstig beleid, vragen we u deze vragenlijst zo zorgvuldig mogelijk in te vullen. U mag per vraag ten hoogste één antwoord geven.

1. Bekijk de onderstaande figuur:

Bovenstaande figuur geeft de essentie weer van:

- het onderwijssysteem zoals gehanteerd door de Lagere Bewaar Akademie (LBA) (ook wel aangeduid als peuterspeelzaal): 3.
- het onderwijssysteem van de Rijksuniversiteit Limburg (RL): 6.
- het onderwijssysteem van de Rijksuniversiteit Leiden (RUL): 1.

2. Veranderde onderwijskundige inzichten kunnen aanleiding zijn tot:

- het experimenteren met andere onderwijsvormen dan de tot nu toe gebruikelijke: 2.
- het onmiddellijk inruilen van het tot nu toe gebruikelijke systeem voor een nieuw systeem: 5.
- schouderophalen, omdat niet is aangetoond dat een bepaald onderwijssysteem tot betere resultaten leidt dan een ander onderwijssysteem: 6.

3. Een serie goede hoorkolleges is meer waard dan een slecht onderwijsblok. Deze meerwaarde kan worden gekwantificeerd als:

- iets meer: 1.
- veel meer: 4.
- honderd keer meer: 6.

4. De nota's „Rapport van de Vormadvies-commissie” (AFO 82-336) en „Maastricht Onderwijs opnieuw belicht; kritiek en commentaar bij de ontwikkelingen in de Algemene Faculteit” zijn tot stand gekomen door en onder leiding van docenten met een bepaalde visie op het onderwijssysteem. Andere docenten van de AF delen die mening niet. Zij denken dat de door hun collega's beleden visie:

- leidt tot daling van de kwaliteit van het onderwijs: 6.
- hen verhindert zich in het Auditorium als prof te profileren: 5.
- een dialekties uitvloeisel is van de politieke ideologie van de rooie ridders die als eersten het nest van Vader Tans bevolkten: 6.

5. Het opleggen van een éézijdige interpretatie van het vigerende onderwijssysteem aan een groot aantal docenten die het oneens zijn met deze gang van zaken:

- is illustratief voor het gebrek aan democratie binnen de Algemene Faculteit: 2.

- leidt tot apathie en onverschilligheid: 6.
- is funest voor de kwaliteit van het onderwijs: 6.

6. Binnen de Algemene Faculteit dient consensus te bestaan over concrete richtlijnen en afspraken met betrekking tot de te gebruiken onderwijsvormen. Hierbij kunnen de volgende groeperingen ten hoogste een adviserende rol spelen.

- onderwijskundigen: 6.
- docenten: 3.
- studenten: 6.

7. Gezien het belang van het verrichten van onderzoek (met de resultaten waarvan de Universiteit - in de letterlijke betekenis van de woorden - staat of valt) dient te worden vastgesteld bij welk aantal tutorschappen van onderwijs-overbelasting sprake is. Dit is naar uw mening:

- bij 10 tutorschappen (ca. 500 uur; 0,28 fte): 3.
- bij 5 tutorschappen (ca. 250 uur; 0,14 fte): 6.
- bij 2 tutorschappen (ca. 100 uur; 0,05 fte): 6.

Klaar? Tel snel uw punten op en kijk hieronder waar u staat in de discussie over de vormgeving van het onderwijs aan de AF! Vergeet niet ten behoeve van mijn onderzoek uw puntenaantal door te geven aan mijn buro Onderwijskundig Onderzoek van de Algemene Faculteit (OOAF), tst. 256 Hoofdgebouw.

Skore:	Uw positie:
Meer dan 42 punten	U kunt òf niet lezen, òf niet rekenen, òf geen van beide. U mag mijn plaats in de zogenaamde krimpsektor innemen.
42 punten	U bent geflopt, maar ik laat me niet foppen: u bent Foppe zelf. U zit diep in de Put, dus af langs AF en géén 200 gulden.
30-41 punten	Er is nog een sprankje hoop. Twee PGO-kursussen, tien extra tutorschappen en een resocialisatieweekend en u bent weer bruikbaar voor Maastricht.
20-29 punten	Uw hart zegt ja, maar uw hoofd kan geen stand houden tegen de niet-aflatende druk van de reaktionairen. Als aanmoedigingspremie: één weesgegroetje en de PGO-kursus herhalen.
10-19 punten	Een kleine, harde kern van roependen in de woestijn...
Minder dan 10 punten	U valt door de mand als iemand die er de ballen van begrijpt. U bent dus waarschijnlijk een nèt aangestelde nieuwe hoogleraar of een lid van het gezin van een medewerker. Sterkte thuis met hem of haar, en we houden u op de hoogte. Reserveer vast 25 september a.s., 16.00 uur.

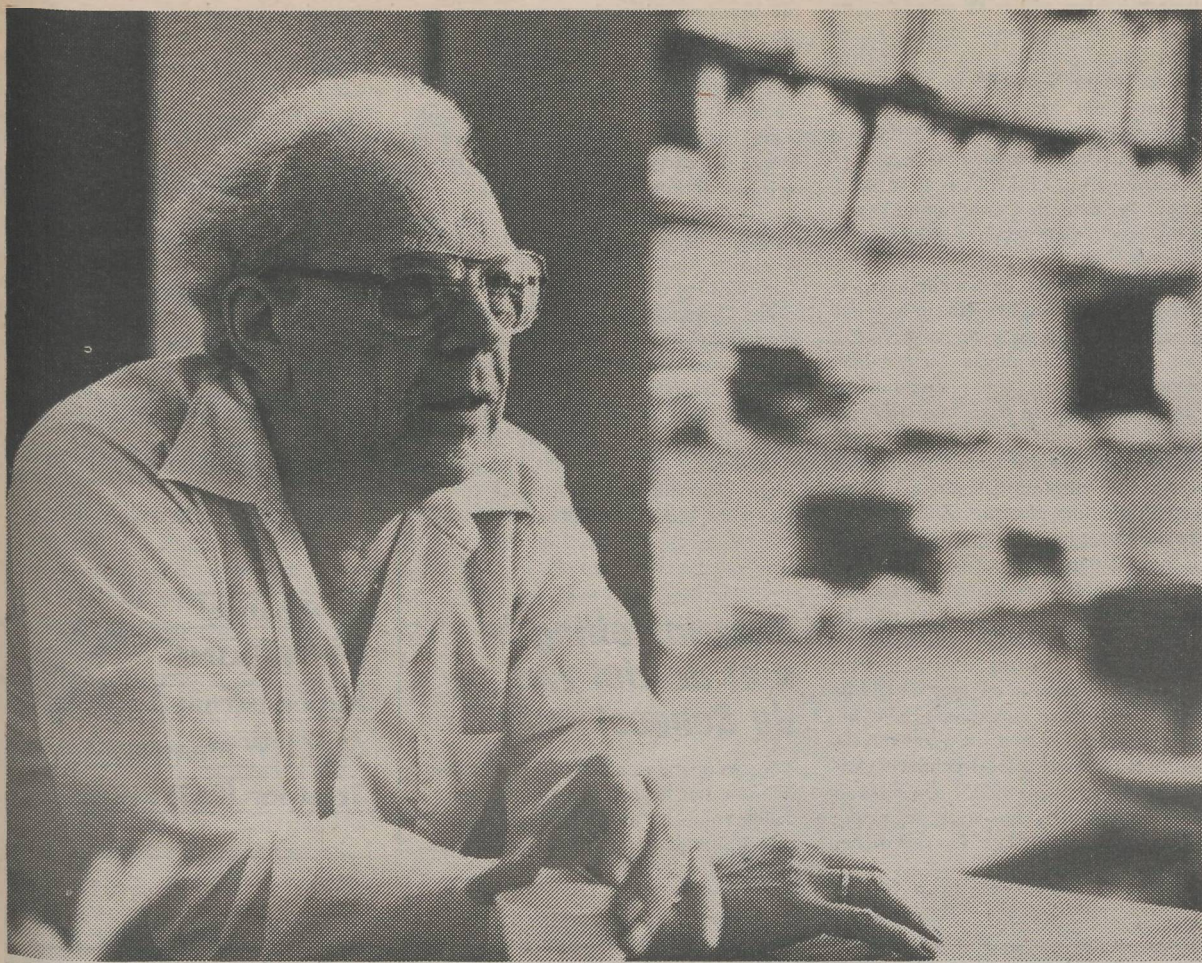
Gerard Majoor

Servaas Boekhandel

De oudste universitaire boekhandel van Maastricht

Vrijthof 29
6211 LE Maastricht
043-50054/18704

en ook de leukste!

Ekonomie vaart wel

Met enig vlagvertoon is vorige week de economische faculteit begonnen met de opleiding van de eerste honderd studenten. De voorbereiding van het eerste jaar heeft zich de afgelopen maanden in alle rust voltrokken. De geregelde bezoekers van het Hoofdgebouw hebben de kwartiermakers van de faculteit nauwelijks opgemerkt. Toch is er iets bijzonders ontsproten aan het gemeenschappelijke brein van het jonge team, verzekert de man van het eerste uur, prof. W. Albeda.

Uitgangspunt voor de opzet van de faculteit was de notitie „Economie in Maastricht” die bouwdekaan Albeda samen met enkele consultants van andere universiteiten en uit het bedrijfsleven heeft opgesteld. Revolutionair voor het economie-onderwijs in Nederland is het onderwijsstelsel, maar wijkt de inhoud van de studie ook af van wat aan de andere vijf faculteiten als gangbaar wordt beschouwd? Volgens Albeda onderscheidt de Maastrichtse faculteit zich vooral op drie punten van de zusterfaculteiten: „We hadden hier het voordeel dat we ons programma helemaal van de grond af konden opbouwen. Dat heeft er allereerst toe geleid dat we proberen een brug te slaan tussen de algemene economie en de bedrijfseconomie. Ik heb het altijd bijzonder jammer gevonden dat die twee verschillende vakken zijn geworden. In Amerika worden ze zelfs aan afzonderlijke faculteiten gedoceerd. De algemene en de bedrijfseconomie zijn zover uit elkaar gegroeid dat ze vaak werken met verschillende definities voor dezelfde begrippen. Dat kun je binnen deze vorm van onderwijs natuurlijk moeilijk verkopen, maar het belangrijkste vind ik toch dat we een dialoog tussen de twee richtingen op gang proberen te krijgen. Je zou het op zijn minst eens

moeten worden over de definities van economische begrippen en over de manier waarop je tegen de werkelijkheid aankijkt. Een algemeen econoom probeert processen te verklaren, te analyseren en via modellen een vereenvoudigd beeld van de wereld te geven. Een bedrijfseconoom is minder terughoudend in het geven van voorschriften, hij vertelt je hoe je een bedrijf moet runnen.”

Maar bij die toenadering tussen bedrijfs- en algemeen economen houdt voor Albeda de horizon van de goede econoom niet op: „Ook de sociale wetenschappen krijgen een belangrijke plaats in het curriculum. De studenten hier krijgen van het begin af aan de geïntegreerde aanpak van de verschillende benaderingen mee. We werken niet met de vakken waar de traditionele opleidingen mee werken. Door onze manier van behandelen van problemen, waarin juridische, economische en sociale vragen als een onontwaaibaar geheel worden gepresenteerd, moet je de integratie zelf actief leveren.”

Technologische ontwikkelingen

Naast deze twee bijzonderheden, waar je in het Maastrichtse onderwijsstelsel moeilijk omheen kunt, kan de faculteit van Albeda zich ook richten op nieuwe gebieden, die in de versterde curricula minder snel aan bod komen. „Mijn gedachtingang is dat je in de economie intensiever moet bezig houden met de aspecten van de technologische ontwikkelingen. Wij hebben de neiging in de economie de technologie te zien als een exogene factor, dat je als econoom overkomt, waarvan je hoogstens de gevolgen kunt bekijken. Maar als je daarover nadenkt moet je tot de conclusie komen dat de oude klassieke economen als Smith en Ricardo de tech-

nologie beschouwden als deel uitmakend van het economische gebeuren. Schumpeter zag de technologie zich ontwikkelen in de golven, veroorzaakt door stoten als de inschakeling van stoommachines of het aanleggen van spoorwegen. Hij was van oordeel dat de econoom de technologie als endogene factor zou beschouwen. Je moet niet volstaan met de konstatering dat er een technologische ontwikkeling op je afkomt, maar dat je uitlegt waarom dat gebeurt op deze manier en op dit moment. Op die manier gaat het technologisch gebeuren behoren bij de te verklaren variabelen in de economie.”

Via talrijke internationale contacten heeft Albeda het idee uitgediept en ingebracht in het studieprogramma. „Een Engelse collega heeft me er wel voor gewaarschuwd dat het de bestudering van de economie er niet eenvoudiger op maakt als je technologie als verklarende factor erin betreft, maar, zegt hij daarbij, het is volstrekt noodzakelijk dat het gebeurt”.

Arbeid

Een ander gebied dat volgens Albeda veel aandacht behoort te krijgen is de economie van de arbeid: „Dat heeft natuurlijk met mijn persoonlijke belangstelling te maken, maar ook met het verband dat gelegd kan worden tussen de economie van de technologie ontwikkeling en de economie van de arbeid. De onderlinge effecten van die twee factoren worden de komende tien, twintig jaar een geweldig belangrijk onderwerp. Bovendien past de aandacht daarvoor precies in onze opzet de dialoog tussen de algemene en de bedrijfseconomie op gang te brengen”. En het derde terrein dat op speciale belangstelling in Maastricht kan rekenen is de economie van het over-

heidsgedrag. Dat is iets anders dan de economie van de publieke sector, verduidelijkt Albeda, al valt die natuurlijk wel onder dat begrip. „Ik bedoel meer een economische politologie, een economische manier van verklaren wat er gebeurt in de sfeer van de overheid. Het verklaren van het stemgedrag, het functioneren van de bureaucratie, en de gevolgen voor het economisch gebeuren zijn enkele fenomenen die daarbij aan de orde komen”.

Voorlopig wil de faculteit die drie zwaartepunten in de studie betrekken. „We zijn een kleine faculteit en we kunnen niet pretenderen de hele economie te bestrijken. We moeten ons op enkele punten specialiseren en op die gebieden dan ook een „centre de qualité” worden. In alle drie de gevallen gaat het daarbij niet om algemeen-economische vragen, zoals hier en daar wel gedacht is, maar zowel om algemene als bedrijfseconomische aspecten”.

Voor studenten bestaat ook de mogelijkheid om zich op een van de drie gebieden nader te specialiseren, maar pas in het derde en vierde jaar van de studie. En bovendien blijft de mogelijkheid open om de laatste jaar een keuze te maken uit algemene en bedrijfseconomie. Albeda: „Ik denk dat studenten rekening houden met de arbeidsmarkt of met hun eigen interesses. Die keuze moet je na twee jaar wel kunnen maken. Daarna kun je kijken welk aandachtsveld je daarbij kiest: technologie, arbeid of overheidsgedrag”.

Bij collega's over de hele wereld heeft de nieuwe aanpak van het economie-onderwijs bijval geogen, verzekert Albeda. Met enige trots vertelt hij hoe de voorzitter van de Joint Council of Economic Education, Lee Henson van de faculteit van Madison, Wisconsin, zonder aarzeling enthousiast raakte over de Maastrichtse opzet en hoe die nu werkt aan het maken van propagan-

da voor deze methode. Albeda zelf kan zijn tevredenheid nauwelijks verbergen: „Het feit dat je nu eens een faculteit hebt die zonder compromissen consequent dit systeem toepast, rechtvaardigt alleen al het bestaan van deze faculteit”.

Maar zijn nuchterheid blijft eveneens meespreken: „In laatste instantie moet de faculteit het toch zelf maken, iets nieuws toevoegen aan de wetenschap. Als wij een steriel stel lieden worden, worden dat als lesboeren optreedt, dan kunnen we het vergeten. Maar daar ben ik voorlopig niet bang voor, want we hebben een uitstekend team kunnen vormen, waarin het juiste sfeertje hangt”.

Armslag

Inmiddels heeft Albeda allerwegen de aandacht getrokken met zijn opmerking dat de universiteiten de concurrentie met het bedrijfsleven niet aankunnen. Daarbij spreekt hij uit eigen ervaring, want op een advertentie voor vier ervaren bedrijfseconomen kwamen precies vier gegadigden af. Albeda: „Een bedrijfseconoom van enige kwaliteit loopt niet werkloos rond. De arbeidsmarkt voor hem is goed en hij kan in het bedrijfsleven op een goede betaling rekenen.

Een faculteit als de onze kan daar nooit tegen op. Wij kijken dus met argusogen naar de problemen rond de arbeidsmarkttoeslagen voor overheidsfunctionarissen. Op dat punt moesten we wat armslag krijgen”. Betekent dat voor Albeda dat hij een bedrijfseconoom meer salaris wil geven dan de nieuwe medewerker filosofie die twee deuren verder hetzelfde werk doet? „Ja. Ik denk dat het economisch gezien verstandig is om gebruik te maken van de arbeidsmarkt, het zou voor onze faculteit een aardig onderwerp zijn”.

J.H.

Opening Academisch Jaar

(vervolg van voorpagina)

ment, niet te worden gehaald, aldus Drenth.

Prof. De Jong mocht in Utrecht aanspraak maken op de meest studentvriendelijke rede. Bij het afnemen van de studentinvloed in Universiteits- en faculteitsraad, zoals voorgesteld in de nieuwe wet op het wetenschappelijk onderwijs „verergert het (bestuurs-) probleem voor studenten het meest opvallend. Het lijkt op de vroegere volksraad in het toenmalig Nederlands Oost-Indië: een forum voor grieven en weinig meer”.

De Jong zei verder van mening te zijn dat in de nieuwe Vereniging van Nederlandse universiteiten, welke het overlegorgaan tussen de Nederlandse instellingen van w.o. zal gaan vormen, plaats moet zijn voor meer dan alleen maar een contactgroepje voor studenten „dat af en toe over studiefinanciering en rechtspositie praat”, en: „De instellingen hebben nu zelf in de hand te laten zien wat zij onder democratie verstaan. Ook de ervaring met studenten in de secties van de Academische Raad rechtvaardigt het isoleren van studenten niet”.

Datzelfde overlegorgaan werd door

de Utrechtse collegevoorzitter dr. L. Ginjaar „hoogst noodzakelijk” genoemd, „willen de instellingen niet overspoeld worden door feitelijke ontwikkelingen, dan wel verdrinken in heilloze modeloefeningen”. Wel moeten volgens Ginjaar voor het welslagen van het overlegorgaan de speelruimte voor de Universiteitsraden worden beperkt en de beoefenaars van de wetenschappelijke disciplines hun plaats kennen, aldus een proeve tonend van het democratisch gehalte van Utrecht zelf.

Over democratie gesproken. In 1968 kristalliseerde het studentenverzet zich tegen de z.g. nota-Posthumus. Prof. dr. K. Posthumus, destijds regeringscommissaris voor het w.o., legde toen in een nota de wortels voor de tweefasenstructuur, die achteraf gezien belangrijke overeenkomsten met de nota heeft. Nu was iedereen die nota al lang vergeten. Zo niet prof. dr. M.W. Van Hof, die in zijn rede „Zestien jaar tweefasenstructuur”, zijn collega's-universiteitsbestuurders een spiegel leek voor te houden: Er gebeurt nooit wat nieuws.

Bert Bakker/UP

HBO wil kwaliteit toetsen

Aan kwaliteitsbevordering van het onderwijs wordt in ons land te weinig gedaan. Bovendien is de onderwijsinspectie, door haar beperking in functie en werkwijze niet in staat haar taak naar behoren te vervullen. Dit werd op 6 september jl. gezegd door drs. J.K.M. Gevers, voorzitter van de HBO-Raad, in een toespraak ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Vlissingse HEAO. Volgens Gevers wordt de kwaliteit van de opleiding in belangrijke mate bepaald door de aansluiting op de arbeidsmarkt, de kwaliteit van de afgestudeerden en het innovatieve vermogen van een opleiding. Er wordt niet of nauwelijks gekeken naar het product van het onderwijs. Gevers doet daarom een voorstel voor een andere aanpak, die hij typeert als een meer volwassen relatie met de overheid, die past bij de versterking en bewustwording van het Hoger Beroepsonderwijs. Hiervoor zouden de onderwijsinstellingen zelf gezaghebbende „buitenstaanders” uit werkgevers- en werknemersorganisaties, beroepenvelden, maatschappelijke organisaties en wetenschap moeten aanzoeken, die de studieprogramma's toetsen op kwaliteit en maatschappelijke waarde. Hierover zouden landelijke afspraken moeten worden gemaakt. Gevers verwacht hierdoor een onafhankelijker werken van de overheid en een sterke kwaliteitsimpuls op het onderwijsbedrijf.

Rechten 'by night'

Op donderdagavond 6 september zijn de eerste vijftientig studenten, afkomstig uit de regio Limburg, begonnen aan hun avondopleiding Nederlands recht. Het is de eerste avondopleiding die aan de Rijksuniversiteit Limburg verzorgd wordt. De eerste lichte avondstudenten bestaan uit zestig procent mannen en veertig procent vrouwen. Bijna tachtig procent van de studenten is jonger dan veertig jaar. De oudste studenten zijn ruim de vijftig gepasseerd. Samenkomst in onderwijsgroepen en zelfstudie vormen hierbij het onderwijsprincipe, waarbij van de studenten verwacht wordt dat ze twintig uur studeren per week om de opleiding in zeven jaar af te kunnen ronden. Het is opvallend dat zeventig procent van de studenten hiernaast een volledige of vrijwel volledige baan heeft. Achttien procent werkt in deeltijd en de resterende twaalf procent heeft geen werk.

RIP universiteit Brabant

De bestuurscolleges van de Technische Hogeschool Eindhoven en de Katholieke

Hogeschool Tilburg hebben ernstig bezwaar tegen het voornemen van minister Deetman van onderwijs en wetenschappen om met ingang van 1985 de subsidiëring van het Samenwerkingsorgaan KHT-THE te beëindigen. In een recente door de minister aan de Hogescholen gestuurde brief wordt dit voornemen aangekondigd. Het in 1977 opgerichte Samenwerkingsorgaan, heeft tot doel gemeenschappelijke onderzoeksprojecten en andere samenwerkingsvormen tussen beide instellingen te entameren. Er wordt jaarlijks ruim achthonderdduizend gulden aan betaald; Tilburg en Eindhoven betalen samen zeshonderd, het ministerie van onderwijs en wetenschappen legt daar ruim een half miljoen bij. Het samenwerkingsorgaan heeft momenteel ongeveer 30 wetenschappers betrokken bij de in uitvoering zijnde 20 onderzoeksprojecten. De bewindsman van onderwijs en wetenschappen is van mening dat de samenwerking vooral een zaak van de instellingen zelf is en dus ook door de hogescholen zelf betaald moet worden. Verder baseert Deetman zijn beslissing op de noodzaak te bezuinigen op overheidsuitgaven.

Hartchirurgen voorlopig in wachtkamer

Door de staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC), drs. Joop van de Reijden, zijn nieuwe en vertragende voorwaarden geformuleerd die verbonden zijn aan de vestiging van een hartchirurgisch centrum in het ziekenhuis St. Annadal. De staatssecretaris stelt in de notitie boven dat het project nog volledig de voorgeschreven beoordelingsprocedure moet doorlopen en dat het dus onwaarschijnlijk is dat de afdelingen Hartchirurgie voor 1987 een substantiële bijdrage zal kunnen leveren aan het totaal aantal in Nederland te verrichten hartoperaties. Ziekenhuiswoordvoerders toonden zich geïrriteerd door de uitspraken van de bewindsman en wezen op het feit dat het college van Gedeputeerde Staten (GS) zowel over de randvoorwaarden voor het Academisch Ziekenhuis als over het hartchirurgisch centrum concrete afspraken hebben gemaakt met het kabinet, waar Van der Reijden kennelijk wijziging in aan wil brengen. Annadal, dat uiteindelijk tussen de 500 en 600 open hartoperaties per jaar zal mogen gaan verrichten, is voorlopig echter in de Haagse wachtkamer gezet.

Studiebelasting betrekken bij universiteitskeuze

Het Academisch Statuut vermeldt dat de gemiddelde student een studielast

dient te hebben van 1.700 uren per jaar. Deze belasting vormt de norm voor de onderwijsprogramma's na de invoering van de Twee Fasestructuur en hierop is de studieduur van vier jaar gebaseerd. In de praktijk is het echter heel anders dan in theorie, met name bij Rechtsgeleerdheid. Daar blijken aan de verschillende universiteiten programma's met een zeer uiteenlopende studieduur te zijn ingevoerd. Dit zegt drs. Wouter Mensink, socioloog en tweedejaars student Rechten aan de Rijksuniversiteit Leiden. Hij heeft de studieprogramma's van acht van de negen Nederlandse rechtenfaculteiten (met uitzondering van Maastricht) op basis van studiebelasting met elkaar vergeleken en komt tot de conclusie dat er een aanzienlijk verschil in belasting bestaat tussen een aantal opleidingsplaatsen. Zo neemt het propaedeutische programma in Utrecht slechts 1.240 uren in beslag en dat in Leiden maar liefst 1.675 uren. Dergelijke verschillen zullen zich wellicht ook bij andere studierichtingen voordoen en zijn naar zijn opvatting in strijd met het Academisch Statuut en met de billijkheid. Een Leidse eerstejaars dient immers in beginsel een zelfde kans van slagen te hebben als een Utrechtse of Amsterdamse. Mensink houdt een pleidooi voor uniformiteit en voor verregaande verlaging van studielast. Hierbij dienen

de tien onderwijsloze zomerweken gehandhaafd te blijven, zo vindt de Leidse student-socioloog. De grootste studiebelasting treft de Nijmeegse en Leidse rechtenstudenten die respectievelijk 1.680 en 1.675 uren per jaar moeten studeren. De Groningse en Utrechtse rechtenstudent komt er het „gemakkelijkste” vanaf met respectievelijk een studiebelasting van 1.350 en 1.240 uren. De conclusie moet zijn dat, ondanks de complicaties die het berekenen van de directe studielast met zich brengt, de werkelijke studielast belangrijk kan afwijken van de in het door Mensink gemaakte overzicht vermelde directe studielast. Deze afwijking kan echter per faculteit evenzeer opwaarts als neerwaarts zijn zodat de conclusie geen argument biedt ter rechtvaardiging van de geconstateerde verschillen.

(Mare, Leiden)

Bèta-instelling is niet de ziel van de Geneeskunde

Een van de mensen die aan de wieg stonden van het bestuderen van menselijke cellen voor een direct medisch doel, de zeventigjarige hoogleraar Haematomor-

fologie, dr. P. Lopes Cardozo, heeft recent afscheid genomen van de universiteit van Leiden. Het onderzoeksgebied waarmee hij zich het grootste deel van zijn leven mee heeft beziggehouden, heeft toch niet de erkenning gekregen waarop hij gehoopt had, maar dat betekent niet dat hij hierdoor verbitterd is geraakt, aldus Lopes Cardozo. Zowel zijn eigen leven als de Geneeskunde heeft hij consequent aangevuld vanuit zijn artistieke aanleg. „Ik word geboeid door de prachtige beelden. Zonder artistieke aanleg kun je dat niet. Ik ben helemaal geen bèta. Ik heb het natuurlijk moeten studeren en dat is ook goed, maar de ziel van de Geneeskunde is het niet, aldus Lopes Cardozo.

(Mare, Leiden)

Boekhandel

DE TRIBUNE

Kapoenstraat 8

6211 KW Maastricht

Telefoon (043) 51978*

literatuur
en politiek

DE VVAA STUDENTENVERZEKERING VOOR DE PRIJSBEWUSTE STUDENT.

Als je studeert of gaat studeren, weet je zelf het beste wat je doet. Eén ding is belangrijk: dat je onbezorgd je hoofd bij je studie kunt houden en niet wakker hoeft te liggen van onverwachte financiële tegenvallers als ziektekosten bijvoorbeeld. **Neem daarom een goede verzekering.**

Betaal niet te veel

De VVAA weet precies welke risico's je loopt en heeft een verzekeringspakket voor medische- en paramedische studenten samengesteld dat compleet is en toch betaalbaar.

Slechts f 395,- per jaar

Dit bedrag is één van de laagste verzekeringspremies in Nederland voor een studentenverzekering. Zelfs als je nu nog verzekerd bent op een polis van je ouders is het voordeliger om een VVAA studentenpakket af te sluiten. De premie is aanmerkelijk lager. Een voordeel waar je ouders ook van kunnen profiteren. Als je deze

verzekering afsluit, wordt je automatisch (buitengewoon) aspirantlid van de VVAA.

Dit biedt de polis

Met de VVAA uitgebreide ziektekostenverzekering ben je gedekt tegen:

- kosten huisarts
- specialistische hulp
- ziekenhuiskosten
- fysiotherapie
- kosten van medicijnen.

Voorts biedt deze polis:

- een zeer laag eigen risico
- mogelijkheid tot aanvullende verzekering voor tandartsen-hulp voor slechts f 150,- per jaar
- gratis repatriëring vanuit het buitenland. Deze hulp geldt als bij een tijdelijk verblijf in het

buitenland, een ongeval of ziekte, vervoer naar huis noodzakelijk maakt.

Extra safe-polis voor maar f 32,-

In combinatie met de VVAA ziektekostenverzekering kan een particuliere aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en een ongevalverzekering voor maar f 32,- worden afgesloten. Deze verzekering apart kost f 40,-.

Informatie kost niets

Stuur de bon in en je krijgt uitgebreide informatie snel thuis. Je zult zien dat de VVAA niets te veel zegt als ze spreekt over een complete verzekering voor een zeer scherpe prijs.

VVAA, VERSTAND VAN DE PRAKTIJK.

INFORMATIEBON

Stuur mij informatie over het VVAA studentenpakket voor medische en para-medische studenten.

Naam: _____ m/v

Adres: _____

Postcode + woonplaats: _____

Studierichting: _____

Studieplaats: _____

Leeftijd: _____

(Deze bon invullen en in een enveloppe zonder postzegel opsturen naar VVAA studentenverzekeringen, Antwoordnr. 1551, 3500 VP Utrecht.)

Boeken op het gebied van GENEESKUNDE!

Boeken op het gebied van RECHT!

U vindt ze bij:

**BOEKHANDEL
Bergmans**

Nieuwstraat 9, 6211 CR Maastricht
Tel. 043-10825

De magere resultaten van anorexia-therapie en de noodzaak van een vroege herkenning

De drang om te presteren, de angst om het verkeerd te doen en de obsessie van het eten

Anorexia nervosa is nog nauwelijks erkend als ziekte. Er wordt badinerend over gesproken als 'een uit de hand gelopen dieet', dat de patiënt die eraan lijdt niet belet normaal te functioneren. Pas de laatste jaren is men zich serieus gaan bezighouden met deze ziekte, die zich kenmerkt door een sterke preoccupatie met eten. De patiënt holt of staat stil, eet zich een ongeluk of hongert zich zelf uit. Hulpverleners staan voor een uiterst moeilijke taak omdat het gedrag van de patiënt nauwelijks te beïnvloeden is als hij al een tijd eraan vast zit. De kans op genezing wordt groter naarmate de symptomen vroeger ontdekt worden. Drs. Winnie Weeda-Mannak, medewerkster van de capaciteitsgroep Medische Psychologie heeft de resultaten van drie jaar onderzoek naar predisponerende kenmerken neergelegd in een proefschrift "Anorexia Nervosa, towards an early identification", waarop zij 14 september hoopt te promoveren.

Drs. Winnie Weeda-Mannak

Weeda: "In de ziekenhuizen is het aantal bedden voor anorexia-patiënten erg gering en voor poliklinische behandeling bestaan lange wachtlijsten. Je ziet ook dat wanneer een hulpverleningsinstantie zich gaat bezighouden met anorexia, dat snel uitgroeit tot een centrum, omdat daar veel naar verwezen wordt". In Maastricht is de situatie gunstiger, doordat er een werkgroep is opgericht van de belangrijkste mensen die met anorexia nervosa in aanraking komen: een gynaecoloog, een internist, een psychiater en een vertegenwoordiger van de PAAZ. "Als ik geen plaats heb om iemand te helpen, is er misschien een ander, bij de GGZ bijvoorbeeld, die gespecialiseerd is op dat terrein, zodat de patiënt daar terecht kan. Daarmee voorkom je ook dat de patiënt in plaats van te wachten naar een andere hulpverlener gaat die weinig ervaring met dat beeld heeft. En je kunt kiezen voor de vorm van hulpverlening die het best bij de patiënt past. Als er jongere patiënten komen, die ik vanuit de polikliniek moeilijk kan helpen met individuele therapie, kan ik hen bijvoorbeeld doorverwijzen naar de gezinstherapeut".

Dat wil nog niet zeggen dat er geen momenten zijn waarop de werkgroep de vraag niet meer aankan. Dat hangt volgens Winnie Weeda sterk samen met de publiciteit rond de ziekte. "De grootste piek hebben we hier gehad na een uitzending van AVRO's Televisier over dat onderwerp. Daarop hebben we vierhonderdvijftig reacties gehad. Er waren er natuurlijk heel wat bij die klaag-

den dat ze niet van de koekjestrommel af konden blijven, maar je kreeg ook veel reacties van mensen die al lang met het probleem rondliepen en tegen je zeiden: voor mij helpt het niet meer, maar ik ben zo blij dat het eindelijk eens als een echt probleem herkend wordt. En dan was er een groep die overal hulp had gezocht, maar niet had gevonden en die nu zei: ik wil acuut geholpen worden". Ondanks de grote hoeveelheid reacties van mensen die bij het minste of geringste symptoom zichzelf een compleet ziektebeeld aanpraten, is Winnie Weeda niet ongelukkig met de publiciteit over anorexia nervosa. "In andere landen is praten over anorexia doodgewoon, maar hier hangt er nog steeds een taboesfeer omheen. Er zijn mensen die tegen me zeggen: je maakt het alleen maar erger door er zoveel over te praten. Laatst zei een verkoopster in een winkel tegen me: heb je al gehoord? Michael Jackson heeft ook al anorexia nervosa! In die sfeer wordt er nog altijd over gepraat".

Het ogenschijnlijk normaal functioneren van een anorexia-patiënt werkt er op twee manieren aan mee dat de ziekte zo hardnekkig is. De hulpverlener die het beeld niet vaak gezien heeft tilt niet zo zwaar aan de klacht en anderzijds is de patiënt sneller geneigd ermee te leren leven. Maar achter die normale facade gaat een diep gestoord gedrag schuil, aldus Winnie Weeda: "Patiënten met anorexia kunnen nauwelijks een behoorlijke relatie met iemand aangaan omdat ze altijd een

gedeelte van zichzelf verborgen moeten houden. Ze kunnen nooit vertellen wat hen echt bezig houdt. Ze moeten van alles vermijden, bijvoorbeeld sociale evenementen waar gegeten wordt. Probeer je maar eens voor te stellen hoe beperkt je sociale en geestelijke leven wordt wanneer je het grootste gedeelte van de dag bezig bent met denken aan eten".

Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan het proefschrift van drs. Weeda was erop gericht indicaties te vinden voor een zo vroeg mogelijke herkenning van de ziekte. Hoe vroeger de symptomen herkend worden, des te groter is de kans op genezing: "Als de patiënt er al langer mee rondloopt zijn de verschrikkelijke na-effecten van al dat hongeren al zo vast gaan zitten dat de weg terug erg moeilijk wordt". Waar de onderzoeker de indicaties moet zoeken is allerm minst duidelijk. Doorgaans wordt een complex van biologische, psychologische en sociale factoren achter deze psychosomatische ziekte gezocht.

Winnie Weeda heeft vooral de psychologische factoren aan bod laten komen (van huis uit is zij klinisch pedagoge). Met name heeft ze onderzocht in hoeverre de grote prestatiedrang en de negatieve faalangst aanknopingspunten bieden voor een vroege herkenning. Daarvoor heeft zij een groep anorexia-patiënten vergeleken met twee andere groepen: een controlegroep van proefpersonen zonder eetproblemen en een 'tussengroep' van secundaire amenorrhoe-patiënten

een gestoorde menstruatie is een typisch anorectisch symptoom. Later werd ook een groep studentes van balletacademies bij het onderzoek betrokken, omdat van hen werd aangenomen dat zij sterk prestatiegericht zijn en beroepshalve naar een slank lichaam streven. "De voorlopige vooronderstelling is dat in vergelijking met andere groepen de anorexia-patiënten mensen zijn met een extreme onzekerheid en een sterke behoefte aan controle. Zij vullen die onzekerheid op met prestaties: als je dit of dat kunt, heb je meer zekerheid. Maar als je dan faalt, krijg je het gevoel dat je helemaal niets meer bent. Die negatieve faalangst vinden wij van cruciaal belang ook omdat bijna niemand die opmerkt. De patiënten functioneren vaak zo goed, dat niemand ziet dat ze dat doen om een gevoel van ineffectiviteit te verbergen. Daarbij denken ze sterk zwart-wit: het is goed of het is slecht. Gebeurtenissen worden heel selectief geabstraheerd: als in een bepaalde periode zich twintig gebeurtenissen hebben voorgedaan en daar is één negatieve bij, dan onthouden ze juist die ene negatieve gebeurtenis".

Niet alleen bij de groep anorexia-patiënten trof Winnie Weeda die kenmerken aan; ze waren evenzeer aanwezig bij de tussengroep met menstruele storingen. Bij de balletleerlingen trof zij ook een sterke prestatiedrang aan, maar niet in combinatie met een negatieve faalangst. Hun prestatiedrang is 'positief' gericht. De 'gezonde' controlegroep scoorde beduidend lager. Het onderzoek van drs. Weeda heeft een beperkte longitudinale opzet gehad, die volgens haar wel enige praktisch bruikbare gegevens heeft opgeleverd, maar de vooronderstelling niet echt kan toetsen. Daarvoor zou een diepgaand epidemiologisch onderzoek nodig zijn, waarbij mensen met veronderstelde predisponerende factoren lange tijd nauwlettend gevolgd worden. Dan pas kan men zien waarom die factoren in het ene geval wel en in het andere niet tot het ontstaan van het ziektebeeld leiden.

De indicaties die zij nu gevonden heeft, rechtvaardigen een dergelijk onderzoek, is haar mening. Bij de tussengroep (de amenorrhoe-patiënten) werd een samenhang gemeten tussen menstruele stoornissen en anorectische kenmerken. Winnie Weeda: "Mensen met menstruele stoornissen hebben vaak last van eetproblemen; dat wisten we. Daarom hebben we die groep in het onderzoek betrokken. We hebben juist in die categorie de riskante groep gevonden, die zowel menstruele stoornissen heeft als een negatieve faalangst".

Als inderdaad de faalangst een zo belangrijke rol speelt bij het ontstaan van anorexia, moet de therapeut bekijken waar die angst vandaan komt. Winnie Weeda wijst vooral de maatschappelijke oorzaken aan, zoals het gezin, de school of de verwachtingen die inherent zijn aan de positie van de vrouw. "Wellicht vormen de huidige onduidelijke en conflicterende verwachtingen over de rol van de vrouw een van de factoren, die bijdragen tot negatieve faalangst, een angst die typerend is voor patiënten met anorexia nervosa", luidt de laatste zin van haar proefschrift.

Jacques Herraets

Slechte prognose

De omvang van het probleem wordt niet alleen bepaald door het aantal patiënten, maar ook door de slechte prognose van het ziektebeeld. Van de geconstateerde gevallen geneest maar veertig procent. Dertig procent blijft op hetzelfde niveau en dertig procent verslechtert of overlijdt. De doodsoorzaak is sporadisch onderzoek: in de andere gevallen pleegt de patiënt suicide om aan het lijden een einde te maken. Frappant is dat een vergelijking tussen groepen behandelde en niet-behandelde patiënten leert dat het praktisch niets uitmaakt of men zich laat behandelen. Voor beide groepen zijn de genoemde percentages vrijwel exact gelijk.

Dat de therapeut praktisch met lege handen staat tegenover een patiënt met een op het oog zo concrete klacht kan op verschillende manieren verklaard worden. De therapeut weet weinig meer over de oorzaken van de ziekte dan dat die zeer complex zijn, de patiënt is eraan gewend en kan moeilijk naar een nieuwe situatie overschakelen, en bovendien is er een schreeuwend tekort aan goede opvang. Winnie

BMC-hartonderzoek direct toepasbaar in operatiekamer van Annadal

HART- EN VAATONDERZOEKERS WORDEN 'WARMER BAKKERS'

Een van de belangrijkste peilers binnen het Maastrichtse hart- en vaatonderzoek wordt gevormd door het werk op het gebied van ritmeafwijkingen van het hart. Zowel vanuit de vakgroep Fysiologie als binnen de Cardiologie wordt in de wereld als zeer hoogstaand aangeschreven onderzoek verricht naar het ontstaan en de behandeling van zogenaamde hartritme stoornissen, die binnen het Nederlandse sterftepakket aan hartdood jaarlijks vele duizenden levens eisen. Vanuit eerstgenoemde vakgroep wordt door Alessie, Bonke en Lammers basaal, maar zeer belangrijk onderzoek verricht op het gebied van de electrofysiologie van het hart. Het zwaartepunt van het door hen gedane onderzoek richt zich op de mechanismen die ten grondslag liggen aan het ontstaan en blijven voortbestaan van verschillende soorten hartritme stoornissen. „Veel meer dan naar de precieze klinische omstandigheden waaronder ritme stoornissen optreden”, aldus Maurits Alessie, wetenschappelijk hoofdmedewerker bij de vakgroep.

Ingenieus systeem

Een ander accent van het onderzoek vormt de methodiek die men gebruikt om er achter te komen wat het mechanisme van zo'n ritme stoornis is. Het betreft hier een revolutionaire visualiseringsmethode, die binnen de Maastrichtse vakgroep tot ontwikkeling is gebracht en waarmee men heel nauwkeurig en tot op de vierkante millimeter de elektrische hartactiviteit kan bepalen. „Toen wij in Maastricht kwamen, hebben we ons bij de aanschaf van apparatuur enorm geconcen-

treerd op het ontwikkelen van een tamelijk groot en uitgebreid systeem, waarmee de elektrische activiteit van het hart zichtbaar zou kunnen worden gemaakt. Veel nauwkeuriger dan dat je doet bij het maken van een gewoon electrocardiogram. Je zou het dus eigenlijk het in kaart brengen van de elektrische hartactiviteit kunnen noemen. Met een vreemd woord „mapping” genoemd”, aldus Alessie. Ondanks het feit dat het een ingewikkelde methode is, is dit eigenlijk de enige manier om rechtstreeks zichtbaar te maken waar de bron van het kwaad (bron van de ritme stoornis) zich bevindt. Bovendien kun je al direct iets te weten komen over de aard van de stoornis zelf. Alessie: „Als je in staat bent om op de vierkante millimeter de elektrische activiteit zichtbaar te maken, dan kun je al direct een antwoord geven op de vraag: hebben we te maken met een ritme stoornis gebaseerd op abnormale impulsvorming of een ritme stoornis ten gevolge van afwijkende impulsgeleiding ergens in het hart.” Bij eerstgenoemde groep is er sprake van een ziek stukje hartspierweefsel waarvan de cellen ineens spontaan elektrische impulsen gaan vormen, met een hogere frequentie dan waarmee de eigen pacemaker dat doet. Bij de afwijk-

kende impulsgeleiding daarentegen wordt ergens in het hart (hartboezem of -kamer) een elektrische impuls in een oneindige cirkelgang gevangen; het zogenaamde re-entry fenomeen.

Eieren
Ook de ontwikkeling van multiple elektroden om de impulsactiviteit te kunnen meten, heeft in het Maastrichtse fysiologielaboratorium plaatsgevonden. Er zijn voor diverse omstandigheden verschillende typen elektroden ontwikkeld, met vele honderden soms zelfs duizend contactmeetpunten, waarmee je als het ware duizend electrocardiogrammetjes tegelijk maakt. Alessie nodigt ons vervolgens uit mee te gaan naar het Electrofysiologisch Laboratorium en demonstreert een drietal typen elektroden.

„De onderzoeken vinden plaats met behulp van hondharten in vivo en vereisen een nauwgezette aanpassing van het materiaal wanneer je binnen of buiten het hart metingen wilt verrichten. De hartkamer vereist bovendien minder stug materiaal dan wanneer je in de boezem te werk gaat”, aldus Alessie. Vervolgens haalt hij de zogenaamde „eieren” te voorschijn; een paar, uit harde kunstvezel vervaardigde (testikelachtige) multiple electro-

den, die precies in de hartboezem passen. Hierna komen twee flexibele uit rubber vervaardigde elektroden van een overladen plank, die gebruikt worden voor kameractivatiemetingen en die eveneens via chirurgische weg in het hart worden aangebracht. Het meten van de elektrische hartactiviteit aan de buitenzijde van het hart is een eenvoudigere opgave en wordt gedaan met behulp van een multiple elektrodenblokje.

Behoedzaamheid

Doordat Alessie c.s. in staat is geweest het mechanisme van in dierexperimenten opgewekte ritme stoornissen aan te tonen, ritmeafwijkingen die erg lijken op sommige bij de mens voorkomende aritmieën, maar echter niet altijd toepasbaar zijn omdat je de gegevens die dat oplevert maar met de nodige behoedzaamheid kunt extrapoleren naar de situatie bij de mens) konden zij tot waarschijnlijkheidsverklaringen komen voor de mechanismen zoals die bij de mens voorkomen. Hierbij is een set geneesmiddelen ontwikkeld die specifiek gericht is tegen het mechanisme van een bepaalde ritme stoornis. „Bij de stoffen die wij testen”, zegt Alessie, „zijn we niet direct geïnteresseerd in een geneesmiddel dat

een bepaalde vorm van ritmeafwijking opheft, maar veel meer in de basale electrofysiologische veranderingen die deze stoffen teweegbrengen, waardoor cirkelgeleiding in het hart voorkomen kan worden.”

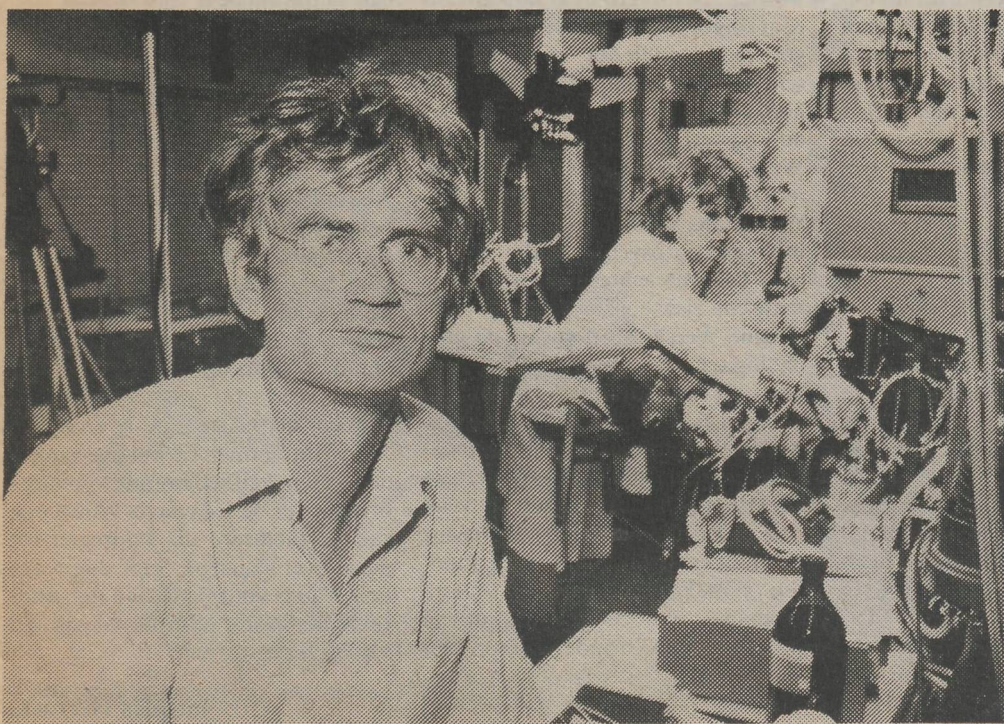
Zwaartepuntsubsidie

Alessie denkt dat er met de komst van de Hartchirurgie een interactie kan ontstaan tussen het wetenschappelijk onderzoek en de gezondheidszorg. De toepassing van een goed betrouwbaar en eenvoudig mapping-systeem voor het in kaart brengen van de elektrische hartactiviteit, zal een grote vooruitgang kunnen betekenen. „De komst van de Hartchirurgie geeft ons de mogelijkheid de „mapping-techniek” ook in de operatiekamer toe te passen. We zijn al hard bezig om een nieuwe generatie van dergelijk mapping-systeem op te bouwen en hebben zojuist een zwaartepuntsubsidie gekregen om dat mee te bevorderen. Ik denk dat we binnen één à twee jaar een klein mobiel apparaat hebben ontwikkeld, dat gemakkelijk in de operatiekamer te gebruiken is en waar we dus ook tijdens hartchirurgische ingrepen bij de mens, rechtstreeks de elektrische activiteit zichtbaar kunnen maken”, aldus de fysioloog.

Gezondheidszorgbijdrage

Het grote voordeel dat de Hartchirurgie de electrofysiologen biedt is dat de theorieën en waarschijnlijkheidsverklaringen voor verschillende ritmeafwijkingen zoals die bij de mens voorkomen, nu ook rechtstreeks kunnen worden getoetst. Daarnaast kunnen de fysiologen, zo meent Alessie, een rechtstreeks

Ger Van der Vusse

Maurits Alessie

drage leveren aan de gezondheidszorg en aan de chirurgische behandeling in het bijzonder.

Als je immers gedurende zo'n hartoperatie in staat bent de chirurg gedetailleerde informatie te geven over de plaats van ontstaan van de ischemie, dan kan dat de chirurg ontzettend helpen bij de operatie die hij moet doen om er voor te zorgen dat die ritmestoornis niet meer op zijn treden. Ook door de mapping van de operatie te herhalen, kun je de operatie te herhalen, kun je de operatie succesvol laten verlopen of de operatie succesvol laten verlopen", deelt Alessi mee.

Nieuwe ontwikkeling

Ook vanuit de Cardiologie is men geïnteresseerd in hartritmestoornissen in de kliniek, waarbinnen onder andere onderzoek wordt gedaan naar plotselinge hartdood ten gevolge van ritmestoornissen in het hart. Hierbij wordt tot nu toe alleen maar nagegaan waar zo'n ritmestoornis optreedt en met welke geneesmiddelen de stoornis eventueel te verhelpen is. Volgens de Maastrichtse wetenschopleraar Cardiologie, dr. Hein Wellens, is echter een punt bereikt waarbij het absoluut noodzakelijk is om te spelen op nieuwe ontwikkelingen: "Er is een groot aantal patiënten waarbij geneesmiddelen het gewenste effect heeft en je het gebied waar de stoornis ontstaat chirurgisch moet verwijderen. Deze ontwikkeling is geheel nieuw en gekomt onze ervaringen met onderzoek op dit gebied, is het logisch dat een soort chirurgische aanpak hier op toe ontwikkeling wordt gebracht", stelt Wellens.

Verandering

In de laatste jaren is het onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van hartkleppen, waarbij de fysiologen Van Steenhoven, Reneman c.s. in nauwe samenwerking met de TH-Eindhoven streekt om te werken aan de ontwikkeling van kunsthartkleppen die in de natuur functioneren de werking van de natuurlijke kleppen zo nauwkeurig mogelijk nabootsen, is het de aanpak van de vakgroep verbonden wetenschappelijk hoofdmedewerker van der Vussen, die met zijn onderzoek een belangrijke bijdrage leveren aan het werk van de Maastrichtse hartchirurgen. De Maastrichtse fysioloog die zo'n acht jaar geleden is begonnen met het onderzoek naar de gevolgen van ischemie op de hartspier, een situatie waarin de hartspier te weinig zuurstof krijgt en wat in vrijwel alle gevallen wordt veroorzaakt door de vernauwing van een kransslagader of een vrijwel volledig stilleggen van de doorbloeding van het hart als toegepast bij open hartchirurgie, heeft namelijk al veel ervaring gedaan in de samenwerking met hartchirurgen. Het betreft hier een onderzoek van de Nederlandse Hartstichting financieerd onderzoek, dat is gericht op samenwerking met de afdeling Cardiovasculaire Heelkunde van de universiteit van Leuven.

Paradoxaal element

Van der Vusse c.s. die geïnteresseerd is in veranderingen in de stofwisseling van de ischemische hartspier in relatie tot de veranderingen in de doorbloeding en de mechanische activiteit, heeft met de Leuvense hartchirurgen Flameng en een vergelijkende studie verricht bij een groot aantal hartchirurgische patiënten, naar de toestand van de hartspier wanneer die uit de

open hartoperatie komt. In deze operatie zit namelijk een paradoxaal element. Bij patiënten bij wie bijvoorbeeld een coronaire bypass operatie moet worden uitgevoerd, die tot doel heeft een vernauwd coronaire vat (kransslagader) te overbruggen, wordt de hartdoorbloeding tijdens de operatie voor kortere of langere tijd volledig stilgelegd. Er wordt dus een zuurstofloze periode gemaakt om het overbruggen van een ziek hartdeel mogelijk te maken. Na de operatie wil men het ischemische hartdeel weer goed doorbloed zien, maar de door de operatieve ingreep veroorzaakte ischemische periode houdt een potentieel gevaar in voor het hart. Immers, hoe langer deze ischemische periode duurt, des te groter is de kans op onomkeerbare beschadiging.

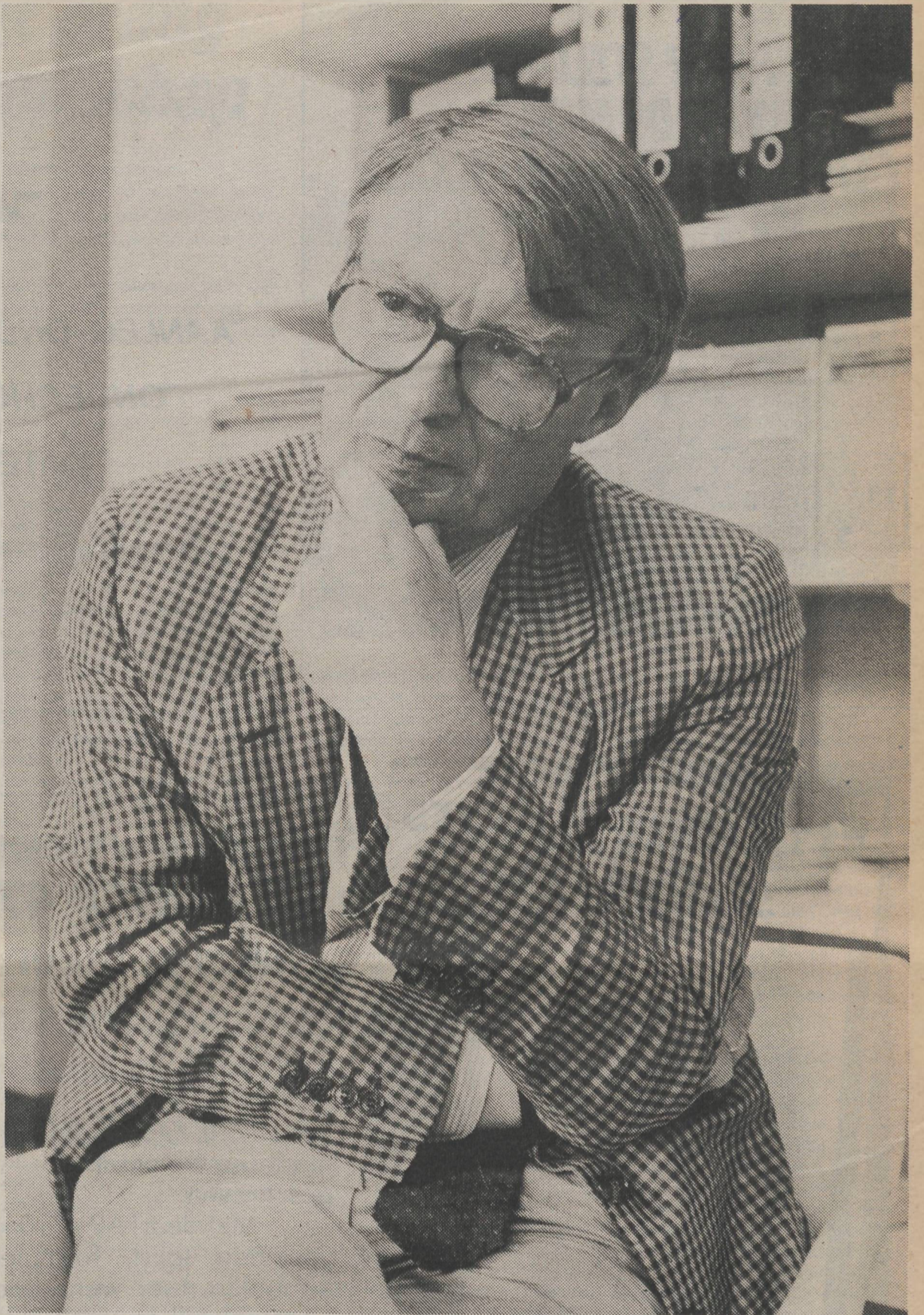
Cardioplegie

Hiervoor hebben Van der Vusse, Flameng c.s. twee verschillende hartchirurgische technieken vergeleken, die er voor dienen de bloedtoevoer tijdens de operatie stil te leggen door een klem op de grote lichaamsslagader te plaatsen, daar waar de toevoerende vaten van het hart vertrekken. Enerzijds is de al vele jaren bestaande techniek van de repeterende afklemming, waarbij je binnen de operatietijdsoort zo'n vijf tot zeven keer een periode van ischemie afwisselt met doorstroming van de hartspier, onderzocht en anderzijds een nieuwe cardioplegische (hartinactiverende) methode. Hierbij wordt de bloedtoevoer continu afgeklemd, maar worden de coronairvaten met enige tussenpozen herhaald doorspoeld met een ijsskoude kaliumbevattende vloeistof, waarmee alle hartactiviteit wordt stilgelegd. Tegelijkertijd werden er vanuit de vakgroep Fysiologie soortgelijke operatieprotocollen bij proefdieren nagebootst, waarbij men ook de mogelijkheid had een groot aantal details te bekijken.

"Op grond van dit biochemisch, ultrastructureel en hemodynamisch onderzoek blijkt dat beide methoden leiden tot een zeer geringe irreversibele beschadiging van de hartspier. Uit andere met fijne biopten uitgevoerde metingen, waarbij het hartspier celgehalte aan energierijke fosfaten en glycogeen werd gemeten, bleek dat de continue cardioplegische afklemmingstechniek superieur was aan de repeterende afklemming. We konden aantonen dat er bij laatstgenoemde techniek toch een zekere mate van zuurstofgebrek optrad in de hartspiercel", aldus Van der Vusse.

Veiligheidsmarge

Van der Vusse c.s. is in staat geweest een goed beschrijvend onderzoek te doen en te laten zien wat er precies gebeurt in de humane hartspiercel tijdens een periode van zuurstofloosheid. De praktische relevantie is dan ook, zegt de fysioloog, dat men nu kan aangeven dat de ene klemtechniek toch beter is dan op grond van klinische bevindingen werd verondersteld. Van der Vusse: "Het blijkt dat de cardioplegische techniek een veel grotere veiligheidsmarge biedt aan de hartchirurg; dit is vooral van belang bij patiënten bij wie hij problemen kan verwachten, waardoor de ischemietijd langer gaat duren dan gewenst is".

Dr. Hein Wellens

Het voordeel van een hartchirurgische afdeling in Maastricht vindt Van der Vusse het feit dat de contacten, zoals die met Leuven bestonden en nu nog bestaan met het St. Antoniusziekenhuis in Nieuwegein, zo dicht bij huis gelegd kunnen worden dat het onderzoek op een intensiever niveau kan gaan plaatsvinden. "Als lijnen zo kort zijn dat je gewoon naast de deur een hartchirurgische kliniek krijgt, dan is dat natuurlijk geweldig. De ervaring die we in Leuven hebben opgedaan, kunnen we nu zonder meer gebruiken in Maastricht; ze kunnen worden uitgebreid en geïntensifieerd. Als er chirurgen komen die geïnteresseerd zijn in onderzoek, die willen trachten de veiligheid en toestand van de hartspier zo adequaat mogelijk te beschermen tijdens de operatie, dan denk ik dat ze bij ons genoeg expertise zullen vinden om er ook wat onderzoek betreft veel aandacht aan te besteden", aldus Van der Vusse. Juist hier ligt echter de hindernis Deetman. De bewindsman van on-

derwijs en wetenschappen is nog steeds geen voorstander van Hartchirurgie binnen de Medische faculteit. De minister vindt dat zo'n centrum niet thuishoort binnen het onderzoeks- en onderwijsprogramma van een eerstelijns faculteit. Het is hierover dat de Maastrichtse hoogleraar Cardiologie, dr. Hein Wellens, de bewindsman halsstarrigheid verwijt. Wellens: "Het staat voor mij buiten kijf dat cardiochirurgie logischerwijs past binnen het onderzoeksprogramma van deze faculteit. Het onderzoek op hart- en vaatziekten is denk ik gezien de wetenschappelijke publicaties het meest productieve onderzoek dat aan deze faculteit gebeurt. De gedachte van de bewindsman kan ik niet volgen, te meer niet daar de minister zegt dat goed onderzoek aan de Nederlandse universiteiten niet alleen gehandhaafd, maar ook uitgebreid moet worden. Deetman behoort te weten dat onderzoek op het gebied van hart- en vaatziekten in Maastricht bloeit. Hij behoort het rapport van de Raad voor Ad-

vies Wetenschapsbeleid (RAWB) te kennen, en dan is het voor mij niet goed aan elkaar te passen wanneer je dan zegt: daar moet geen Hartchirurgie naar toe, want dat is een eerstelijns faculteit".

Het lijkt er nu op, dat de te contracteren hartchirurgen gezondheidszorgfunctionarissen zullen worden, aangesteld door de staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC). Wellens vindt echter dat er voor moet worden gestreefd, en er naar moet worden gestreefd, er zo snel mogelijk een facultaire benoeming van te maken. Hij hoopt dat dit binnen één à twee jaar het geval zal zijn. Vooralsnog ziet het er echter niet naar uit dat deze veronderstelling werkelijkheid wordt, want als het om de noodzaak van een Maastrichts academisch hartcentrum gaat, heeft de bewindsman van onderwijs en wetenschappen een hart van steen.

Walter van Bree

'N PAAR STELLINGEN VAN DE MEEST GEPROMOVEERDE DRUKKER

Krips Repro – drukker van de meeste proefschriften in Nederland – stelde een aardig stellingenboekje samen. U ontvangt het als u uw dissertatie in productie geeft bij Krips Repro. Bel voor informatie met de afdeling Dissertaties.

Kaapweg 6, 7944 HV Meppel
Postbus 106, 7940 AC Meppel
telefoon 05220-53731

GAS · WATER · SANITAIR

WILLIE S STEVENS
INSTALLATIES

AANLEG · ONDERHOUD · REPARATIE

ONDERHOUDSABONNEMENTEN

WATERONTHARDERSPECIALIST

≡ Gerechtigheidslaan 15 / 6226 CG Maastricht / Tel. 043-624938 ≡

Efficiencybeurs stand 211

$$q^{2\phi} \left[\frac{q^{-n} x^{n+1} + E q^{n+2}}{E q} \right]$$

$$+ q^{1+n-2\phi} \left[\frac{q^{-n} x^{n+1} + E q^{n+1}}{E q} \right]$$

$$\left(\frac{\partial u}{\partial t} + \psi \right) - \mu \left(\frac{\partial u}{\partial x} + \frac{\partial \psi}{\partial x} \right) + \alpha \psi = 0,$$

$$\frac{\partial u}{\partial t} + 1 - \frac{1}{2} \alpha \sqrt{(1 + (1 - \alpha)^2 \cdot \frac{1 - \alpha^{2n}}{1 - \alpha^2})}$$

$$\int_1^B \int_w^E \frac{F(x-y) F(y-z) dx}{F(x) F(y)}$$

$$\sum_1^B \sum_j^E \frac{\int_w^E F(x) F(y) dx dy}{\prod_{i=1}^B (1-\alpha)^2 \prod_{j=1}^E (1-\alpha)^4}$$

De automatische tekstverwerking zet haar triomfantelijke opmars onverminderd voort.

Eén probleem nog: hoe bouwt u met behulp van 'n tekstverwerker een goede formule op, zonder omslachtige bewerkingen en coderingen?

Met de ETAP 4710 is ook dat probleem nu voorgoed van de baan. Want de ETAP 4710 verwerkt wetenschappelijke

Formules, wetenschappelijke notaties ... voor de ETAP 4710 hebben ze geen geheimen meer.

notaties en symbolen even vlot en efficiënt als, pak weg, een gewone brief.

Etap 4710. Op het lijf van de moderne wetenschap geschreven.

Met de ETAP 4710 kunt u voortaan tekst, formules en symbolen naar wens door elkaar gebruiken.

De tekenset van de ETAP 4710 bevat meer dan 50 Griekse, 60 wetenschappelijke en 30 wiskundige en logische symbolen. De tekenset is uiterst flexibel: ook door gebruiker zelf gedefinieerde symbolen kunnen opgenomen worden.

Het intikken en korrigeren van formules is geen enkel probleem, dank zij de aangepaste funktietoetsen.

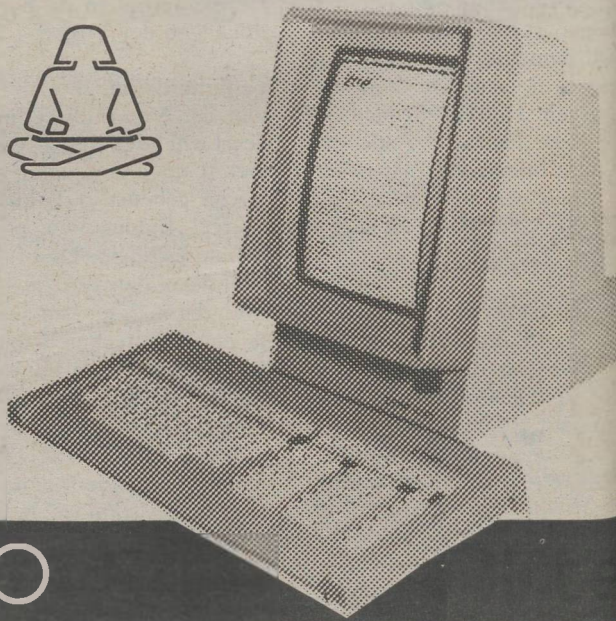
Het grafisch beeldscherm met hoge resolutie garandeert steeds een nauwkeurige positionering en beeldt de formule af **identiek** aan de uiteindelijke

afdruk op papier.

Wetenschappelijke en gewone tekens worden snel, in één drukgang uitgeprint.

De ETAP 4710: al jaren met succes in gebruik in Frankrijk, België en Groot-Brittannië. Een duidelijke aanwijzing voor de wetenschappers in Nederland!

Wenst u meer informatie over de ETAP 4710? Vraag het documentatiepakket bij ETAP BV Hekven 1, 4824 AD Breda, tel.: 076/41 78 00.

tekstverwerking ETAP 4710

Let Nederlands dreigt droog de zwieren in de wetenschap

is Multatuli in het Engels, Frans of Duits had geschreven, was hij wereldberoemd geworden.' Dit cliché is er wel eens wanneer het gaat over de beperkingen van het schrijven in een taal als het Nederlands. De taalgemeenschap, niet groter dan twintig miljoen mensen, is te klein, wil men met die opmerking van Multatuli zeggen – te klein althans om het Nederlands en dus ook de Nederlandse schrijvers te laten tellen in de wereld.

Ibsen dan? Of Hamsun?' is dan vaak de reactie: 'Zij schreven in een taal die maar door een paar miljoen mensen wordt gesproken, en zijn toch wereldberoemd geworden.' Waarmee wil worden gezegd: het is niet er niet toe als een taalgemeenschap klein is, want boeken kunnen worden vertaald; nee, het gaat om de kwaliteit van degenen die in het Nederlands schrijven.

ortgelijke discussies worden ook er en meer gevoerd in wetenschappelijke kringen. Een groeiend aantal wetenschapsbeoefenaren rijft niet meer in het Nederlands maar in het Engels – of preciezer: *scientific English*, dat veeleer *lingua franca* is. Snobisme zal sommigen van hen zeker meelen, maar de belangrijkste bezwaren lijken toch: 'Ik wil gelezen worden', om met genoemde Multatuli te spreken. Wetenschappelijk werk is zo gespecialiseerd geworden, dat een artikel of een boek het Nederlands maar door een paar mensen – of soms helemaal niemand – kan worden gelezen, is redenering. Wil men zijn of haar 'specialismegenoten' bereiken, en hen commentaar krijgen, dan moet men wel in het Engels schrij-

verontrustende ontwikkeling, den anderen. Als wetenschapsbeoefenaren niet meer in het Nederlands publiceren, verliezen ze contact met de samenleving waar ze deel uitmaken en waarvoor ze werken. Ook wijzen zij op de verarming van de moedertaal, die in deze overgang op het Engels de hand zou worden gewerkt. In afgelopen vrijdag werd er in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag een symposium over dit probleem gehouden. Initiatiefnemer was A. Grijpdonck, voorzitter van de Koninklijke Bibliotheek. Deze stichting, die verbonden aan het Limburgs Universitair Centrum (LUC) in Diepenbeek, organiseert symposia, lezingen, workshops, cultuuravonden, 'vormingsituaties' en allerlei publicaties verschijnt – alles over het thema 'boek'. De activiteit van de stichting dwingt Grijpdonck af, maar ik vind wel dat hij af en toe wat érg brede overwerpen nemen. Wat te denken aan een symposium over 'Het wetenschappelijke boek' of over 'Het boek in medialandschap'?

chte taalbeheersing
dit symposium, 'Het Nederlands als taal van de wetenschap', aan dit euvel. Uit de inleidende tekst van Grijpdonck bleek hoeveel kanten men uit kan met dit titel. Zo weidde hij uit over problemen als de groeiende publicerang (waarbij hij aantekende dat het niet eens zo zeer ging om *publish or perish*, als wel om *be ci or perish*) en, vooral, de erbarmelijke beheersing van de Nederlandse taal aan de universiteiten. Het middelbaar onderwijs besteedt weinig aandacht aan een goede taalbeheersing en de universiteiten zien zich er te goed voor. 'Er ontbreekt een nieuwsoortig ongeletterdheid', aldus Grijpdonck.

Dit tweede zijpad, de slechte taalbeheersing, werd later op de dag nog een paar keer betreden. De socioloog H. van Pelt en de neerlandicus J. Wilmots wijdden er zelfs hun hele lezing aan. Bij de laatste leidde dat tot een weinig verrassende klaagzang over 'sneuveteksten', stukken die zijn bedoeld als wegwerpartikel, en over de door velen gehanteerde 'verdoezelstijl', wat geen toelichting nodig heeft. Het haast emotionele pleidooi van Van Pelt voor 'een verzorgde taal', daarentegen, had ik niet graag willen missen. 'Taalverlies is wereldverlies', luidde een van zijn eerste opmerkingen. Maar behalve wagonladings neologismen kieperde hij ook het ene gezegde na het andere over het gehoor uit. 'Het is dansen op een hoog koord en wie in een glazen huis woont moet niet met stenen gooien', zei hij op een gegeven moment. Ten slotte bediende hij zich van een aantal retorische wendingen die zo oubollig waren dat je haast ging denken: hij houdt de boel voor de gek. Een voorbeeld: 'In plaats van lopen voor je leven is het formuleren voor je leven, voor je academische leven'. Maar de fraaiste toch schonk hij zijn toehoorders toen hij over de boekdrukunst kwam te spreken. Er was heel wat veranderd, zo zei Van Pelt ongeveer, sinds de dag dat Gutenberg zijn uitvinding had gedaan... (en nu komt het)... 'óf, dames en heren, was het toch onze Laurens Janszoon Coster?'

Ik zou hier niet over zijn begonnen, ware het niet dat Van Pelt met zijn verhaal een geweldig succes had. Verschillende sprekers verwezen naar hem met woorden als: '... zoals collega Van Pelt het al zo gloedvol heeft gezegd'.

Eigen cultuur

Op de bijzonder boeiende lezing van de emeritus hoogleraar aan de TH van Eindhoven, S.L. Kwee, daarentegen, ging nauwelijks iemand in. Misschien sprak hij te gehaast, misschien gebruikte hij te weinig brede gebaren en retorische wendingen. Hoe dat zij, hij begon met een zeer sociologisch getint overzicht van de opkomst van de Nederlandse taal in samenhang met andere maatschappelijke ontwikkelingen in de Republiek: de opkomende burgerij die handel, zeevaart en ook wetenschap en cultuur tot bloei brengt. In tegenstelling tot de geestelijken en de adel, die zich respectievelijk van het Latijn en het Frans bedienden, spraken en, belangrijker nog, schreven deze kooplieden, waterbouwkundigen, enzovoort, in de Dietse taal – een taal die zij even rijk en dus even geschikt vonden als welke dan ook. In

die tijd, in de Gouden Eeuw, is het fundament gelegd van een eigen Nederlandse cultuur, die uitdrukking vindt in een eigen taal. Hoewel Nederland in latere tijden op allerlei gebieden door andere landen is overvleugeld, waardoor ook het Nederlands als wetenschapstaal meer en meer heeft moeten plaatsmaken voor het Engels en Amerikaans, aldus Kwee, is er vandaag de dag nog zeker ruimte voor dat Nederlands in de wetenschappen. Of een natuurlijke taal, zoals het Nederlands, geschikt is als wetenschapstaal, hangt af van de kwaliteit van de gebruikers van die taal. Die kwaliteit is, gezien de traditie en ook wat er nu nog wordt verricht, zeker hoog genoeg om het Nederlands als wetenschapstaal te rechtvaardigen – al moeten we wel waakzaam zijn voor bedreigingen als taalverarming en subtalen, die zowel in de massacultuur als diverse subculturen (de popcultuur bijvoorbeeld) om zich heen grijpen, 'terwijl de informatietechnologie de „geletterdheid“ steeds verder vervangt door alfanumerisme en datacoding'.

Communicatiemiddel

Een andere belangrijke bijdrage aan het symposium leverde de emeritus bijzonder hoogleraar aan de Rijksuniversiteit van Leiden, de fysicus H. Casimir. Hij sprak in de middagsessie, die het – opnieuw erg brede – thema droeg: 'Mogelijkheden en grenzen van de wetenschapscommunicatie'. Casimir ving aan met Simon Stevin, een naam die vaker is gevallen op het symposium, te citeren. Hij, Stevin, was van mening dat hij op sommige punten verder kon komen dan de Ouden, omdat hij 'de Dietse taal' gebruikte. Nù zijn er velen die beweren dat het Engels de taal is waarin het wetenschappelijk denken zich het beste kan ontwikkelen. Beide oordelen vond Casimir onzin. Het kwam hem voor dat men het één beter kan uitdrukken in, bijvoorbeeld, het Engels, maar dat men het ander weer beter kan uitdrukken in, laat zeggen, het Frans. De Nederlandse taal is een voortreffelijk communicatiemiddel, ook op het gebied van de natuurwetenschappen; niet beter maar ook niet slechter dan andere talen. Ze is voldoende rijk en flexibel om voor nieuwe ontdekkingen en begrippen passende uitdrukkingen te vinden, aldus Casimir. Alleen, de werkelijkheid is nu eenmaal dat slechts een klein gedeelte van de informatie die beoefenaren van de natuurwetenschappen nodig hebben, in het Nederlands beschikbaar is. De voertaal is het Engels. Dus als beoefenaren van de natuurwetenschappen willen dat ook in de

internationale wereld van de wetenschap aandacht wordt gegeven aan hun werk, dan kunnen zij niet, of niet alleen, in het Nederlands publiceren.

Daarmee heeft het Nederlands als wetenschapstaal niet afgedaan. Er blijven genoeg mogelijkheden over om in de moedertaal van gedachten te wisselen: op colleges en colloquia; en eerste versies van artikelen en andere interne geschriften kunnen in het Nederlands worden geschreven. Vervolgens wees Casimir op een belang van het Nederlands voor zijn vakgenoten, dat niet moet worden vergeten: Je moet als beoefenaar van de natuurwetenschappen in het Nederlands over de grondslagen van je vak kunnen nadenken, meende hij, want in je moedertaal kun je dat genuanceerder – 'vooral wanneer je, zoals ik meer in taal denkt dan in beelden'.

Adequate wetenschapstaal

De Gentse socioloog G. van Parijs vond dat beoefenaren van de 'humane wetenschappen' in het Nederlands een adequate wetenschapstaal hebben. Hij had van het 'Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen', waarvan hij zelf directeur is, een beperkte inhoudsanalyse gemaakt, die liep over een flink aantal jaren. Uit deze analyse bleek dat het aandeel oorspronkelijk Nederlandstalige bijdragen gestadig was toegenomen! Niettemin bespeurde ook hij een groeiende voorkeur voor het gebruik van Engelse begrippen. Hij weet dit aan de neiging van veel, vooral jongere, sociologen om eerst te kijken naar het buitenland. Van Parijs vond dat men beter het omgekeerde kon doen: eerst kijken of er iets in het Nederlands over is geschreven, dan pas de blik naar het buitenland richten. Waarom, dat zei hij er niet bij.

In de discussie die op deze middag lezingen volgde, kwam dit probleem van de vreemde begrippen terug. Van Parijs gaf toe dat bepaalde uitheemse termen moeilijk zijn te vertalen, zoals het door Max Weber bekend geworden 'Herrschaft', dat zelfs door de Fransen zo wordt overgenomen, maar hij bleef van mening dat we zo hard mogelijk moesten blijven werken aan 'de op-

bouw van een degelijke Nederlandse vaktaal'.

Centrifuge of droogzwierder?

Nederlandse woorden zijn ook vaak zoveel duidelijker, bracht de voorzitter van de discussie in het midden. 'Neem het woord „centrifuge“'. Een kind van twee jaar weet wat dat is. Maar zeg je „droogzwierder“, dan begrijpt dat kind meteen wat je bedoelt: „droogzwierder“ ziet het vóór zich.'

Casimir vond het woord 'droogzwierder' heel mooi, maar waarschuwde toch voor een overdreven purisme – althans, in de wetenschappen.

Onze wetenschappelijke terminologie moet méér aansluiten bij de internationale terminologie. Universeel gangbare vaktermen, vooral diegene die zijn ontleend aan het Grieks of Latijn, moeten wij niet vernederlandsen. Ook vond Casimir dat eigennamen en acronymia (woorden gevormd uit de beginletters van andere woorden, zoals 'radar' en 'vip') niet moeten worden vertaald.

Aan de andere kant betreunde Casimir het klakkeloos overnemen van met name Engelse wetenschappelijke of technische begrippen, die vaak aan het dagelijkse leven zijn ontleend en dat niet zelden op een erg ongelukkige wijze. Het woordje 'chip' vond hij een droevig voorbeeld – 'al is het niet zo erg als 'tsjip' met t-s-j, want dan kan men gaan denken dat Willem Elschoot een roman over elektromechanica heeft geschreven.'

'Het gebied is pas opengebroken', zei Grijpdonck in zijn conclusie, waarna hij een samenvatting gaf van 'de krachtlijnen die vandaag naar voren kwamen'. Puntsgewijs somde hij een aantal vaststellingen en vervolgens een aantal beleidsvoorstellen op.

Iemand die deze punten onder ogen krijgt en afgelopen vrijdag niet in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag is geweest, zal denken dat dit symposium in grote eensgezindheid is verlopen en dat iedereen het over hetzelfde had en dat er dus niet langs elkaar heen werd gepraat.

Ad van Itersen

Creatieve kursussen voor studenten (en medewerkers)

Voldoende belangstelling zal er in oktober weer een aantal creatieve kursussen van start gaan. Dit zullen o.a. zijn: klassiek ballet, beginners en half-gevorderden; weven; spinnen; tekenen/schilderen, beginners en gevorderden; yoga; textiel/kleding maken/batik; toneel; muzikale vorming; plantaardig verven; de dis...

Langstellenden voor een of meerdere kursussen kunnen zich (geheel vrijblijvend) aanmelden bij: Bureau Culturele en Creatieve Vorming, Dienst Studentenzaken Juliette Creemers, Hoofdgebouw, kamer 025. Tel. 8306.

Zullen dan in de loop van september andere informatie ontvangen over inhoud v.d. kursussen, kosten, plaats, stip etc.

Verzoek om hulp

De gemeenteraadsfractie van de PSP in Geleen is afgelopen jaar intensief bezig geweest met de problematiek van de luchtverontreiniging in de Westelijke Mijnstreek. Dit naar aanleiding van het MilieuAkteplan DSM. Een van de zaken die door ons aan de orde zijn gesteld betreft het mogelijke verband tussen luchtverontreiniging en optreden van pseudo-kroep bij kinderen. Uit berichten vanuit het Duitse Ruhrgebied is ons gebleken dat hier bewonersorganisaties en huisartsen gewezen hebben op toenemend optreden van pseudo-kroep als gevolg van luchtverontreiniging. We zijn op zoek naar nadere informatie over deze problematiek. Wellicht dat binnen de Rijksuniversiteit informatie hierover (literatuur) aanwezig is. Tot de mogelijkheden behoort ook dat een student in het kader van een scriptie een onderzoek naar dit onderwerp wil verrichten (literatuurstudie, praktijkonderzoek bij huisartsen). Voor meer informatie kan men contact opnemen met: Jan Maajtens, gemeenteraadslid PSP, Jos Klijnenlaan 647 te Geleen. Tel. 04494-47789.

Leerhuis Limburg Maastricht

Informatie over de Leerhuisgroepen voor de ontmoeting met de joodse traditie en voor joods leren.

Dat de oude joodse woorden tot op de dag van vandaag levende werkelijkheid zijn en zeggenschap hebben beseffen slechts weinigen. Toch liggen de geestelijke uitgangspunten van onze christelijk-humanistische wereld o.a. in de joodse traditie. Deze berust op haar beurt op het omgaan met en verwerken van de woorden van de (hebreuwse) bijbel. Voor hen die belangstelling hebben voor de ontmoeting met het jodendom en ook voor degenen die zich betrokken voelen bij de joodse traditie en daarmee tot verdieping willen komen van hun zicht op leven, samenleven en hun eigen manier van leven, is in Maastricht gelegenheid deel te nemen aan groepen voor joods leren (het zgn. leren).

De leerhuisgroepen zijn niet bedoeld als een louter informatieve en in die zin vrijblijvende cursus over het jodendom. De vraag naar de eigen ervaringen is mede in het geding. In de bijeenkomsten wordt een van te voren door iedereen gelezen en bestudeerde tekst gezamenlijk besproken en wel in die zin, dat ieder op eigen wijze en naar eigen inzicht en mogelijkheden meedeelt wat de betreffende woorden hem of haar doen. Joods leren houdt in: het toetsen van het leven aan de leer en omgekeerd ook het toetsen van de schriftelijke en mondelinge joodse literatuur aan de eigen levenservaringen en levenssituaties.

Groep 1A: Leren 'Lernen', een kennis-making met de joodse traditie. Literatuur: Willem Zuidema, Gods partner; ontmoeting met het jodendom. Uitg. Ten Have, Baarn. Begeleiders: Jaap van Gelder, Peter Freens; Plaats: wordt bericht; data: dinsdag 23 oktober, tweewekelijks aanvang 19.30 uur.

Groep 1B: zelfde thema als 1A; speciaal voor studenten. Begeleiders: Geert van de Bom, Doortje op 't Root, Ronald Knibbe; data: donderdag 25 oktober, 8 en 22 november; 6 en 20 december; 10 en 24 januari. Andere data volgen. Aanvang 20.00 uur. Plaats: Tafelstraat 13, Maastricht.

Groep 2: Talmoed en Tora: leren voor het leven. Begeleider: Max Hamburger, Albert Peeters; literatuur: J.L. Palache, inleiding in de Talmoed; Ampohra Books, Amstelveen, 1980; R.C. Musaph-Andriess, Wat na de Tora kwam, rabbijnse literatuur van Tora tot Kabballa, Ten Have, Baarn, 1973. Data: woensdag 24 oktober, 7 en 21 november, 19 december; andere data volgen. Plaats: Tafelstraat 13, Maastricht, aanvang 20.00 uur.

Groep 3A: Abraham, de weg van de beproefde mens. De 10 beproevingen van Abraham in de joodse traditie. Literatuur: syllabus met joodse commentaren zal worden uitgereikt. Begeleider: Joost Jansen; data: woensdag 31 oktober, 14 en 28 november, 12 december; andere data volgen. Plaats: Tafelstraat 13, Maastricht, aanvang 19.30 uur.

Groep 3B: Omgaan met sterven, begraven en rouw in de joodse traditie. Literatuur: zal uitgereikt worden. Begeleider: Henk Huysen; data: donderdag 27 september, 18 oktober, 15 en 19 november, 13 december, 17 januari, 7 en 28 februari, 21 maart. Plaats: Tafelstraat 13, Maastricht.

Groep 4: Talmoediese lessen van Levinas. De bekende Franse filosoof Levinas streeft er naar de relevantie van de joodse woorden voor de hedendaagse mens te ontsluiten. Begeleider: Willem Zuidema; data: 30 oktober, 13 en 27 november, 11 december, andere data volgen. Plaats: wordt nog bericht. Literatuur: Nederlandse vertaling van 'cinq lectures Talmudiques'.

Promoties

Donderdag 13 september 1984 om 16.00 uur drs. J. van Rijn.

Proefschrift: „The role of platelet phospholipids in prothrombin and factor X activation”.

Promotor: prof. dr. R. Zwaal.

Vrijdag 14 september 1984 om 16.00 uur drs. W. Weeda-Mannak.

Proefschrift: „Anorexia nervosa towards and early identification”.

Promotor: prof. dr. J. Bremer.

Tafelstraat 13

AGENDA

Open dinsdagavonden (20.00 uur Tafelstraat):
11 september: Goed en Kwaad, Wat is Dat?
18 september: Bevrijding 1944/1945. Waarvan? Waartoe? Met als gast de heer Ben Lieze, socialist en oud-burgemeester uit het Groningse, toen verzetsman.
25 september: De Oplossing, film van het Anne Frank-huis over jongeren in aanraking met het fascisme nu.
2 oktober: Dat Vind Ik Nou Mooi, literatuuravond door de deelnemers.
9 oktober: Edah-wijn voor Lubbers, koppijn voor studenten? met Peter Hilderink en Roos Bal.
Vieringen:
Zondag 16 september om 11.00 uur in de

crypte van het Elisabeth-huis, Abtstraat 2a (Geert van der Bom). Zondag 30 september niet om 11.00 en niet in de Abtstraat maar: om 12.00 uur in de Janskerk, Vrijthof, als feestelijke opening van het nieuwe jaar, verwelkoming van de nieuwe medewerker en afsluiting van de Vredesweek, met gasten uit het land en uit de DDR. De viering wordt gevolgd door koffiedrinken met iets te eten in het Ontmoetingscentrum, Vrijthof 23, van ong. half 2 tot 3. N.B. Wij vinden het niet gek als u alleen in het Ontmoetingscentrum onze gast bent.

Eerste bijeenkomst groepen (er zijn nog plaatsen) om 20.00 uur in de Tafelstraat: maandag 17 september: 'christelijke' geneeskunde? (Libertijn/Geert v.d. Bom) donderdag 20 september: bijbelse kernwoorden (Geert van der Bom) zaterdag 22 september om 11.00 uur: muziek maken, 'beurs' voor samenspel (Fons van der Linde) maandag 24 september: kloostertocht (Pim Ligtvoet) woensdag 26 september: geloven vandaag (Geert van der Bom) donderdag 27 september: meidengroep (Maaik van Praag) maandag 1 oktober: groep Aktie, op het gebied van vrede, anti-racisme, solidariteit (Pim Ligtvoet).

Jaarserie Oost-Europa: woensdag 3 oktober om 20.00 uur in de Tafelstraat: christenen in het Oostblok: tijdbom of zuurdeeg? ingeleid door generaal b.d. Michiel von Meyenfeldt, oud-direkteur KMA Breda. Tenslotte na de officiële opening van het academisch jaar, wellicht maar eens een spreuk van Bertold Brecht, ter bemoediging: 'bijzonder nodig is het toch, met diepzinnige onderwerpen vrolijk om te gaan en autoriteiten met een vriendelijke welwillendheid te begroeten.' Nadere inlichtingen, behalve de ochtenden van maandag, dinsdag en donderdag, op Tafelstraat 13. Tel. 15651.

Sport

Op 29 en 30 november 1984 vindt op het terrein van de TH Twente voor de twintigste maal het Eerstejaars Sport-Toernooi Drienerlo (ESTD) plaats. Het toernooi omvat de volgende takken van sport: tafeltennis, badminton, volleybal, basketbal, zaalvoetbal (heren), judo, mini-waterpolo, tennis.

squash, zaalhandbal (dames), short-track zwemmen. Informatie bij LUSS of buro L.V. & S. Tel. 888-434 (308).

September 1984

Het programma Lichamelijke Vorming en Sport start op dinsdag 4 september 1984.

Breng bij afhalen van je sportkaart een pasfoto mee!!! Helaas zijn er enkele wijzigingen in het programma, te weten:

A. Vervalt: - Rekreatief volleybal, dinsdag 20.00 - 21.00 uur Vijverdal. - Schermen, zaterdag 10.30 - 12.00 uur Oostmaas.

B. Fout vermeld in vademecum: - Volleybal nivo II heren moet zijn donderdag 19.15 - 20.30 uur in plaats van 20.30 - 21.30 uur.

Tenniskampioenschappen R.L. op zaterdag 6 oktober 1984. Er wordt gespeeld in de volgende categorieën: Heren dubbel / Dames dubbel / Gemengd dubbel. Inschrijfformulieren en informatie: buro L.V. & S.

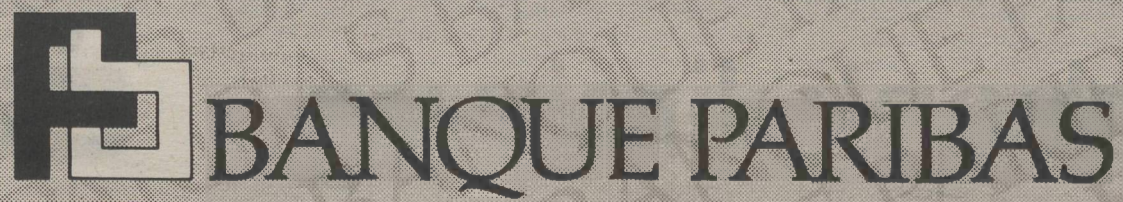
Zwemles
Studenten (sportkaarthouders) die zwemles zouden willen hebben kunnen contact opnemen met het buro L.V. & S. Bij voldoende belangstelling kan gezocht worden naar mogelijkheden.

Tennisregeling 1984 - 1985
De tennisregeling 1984 - 1985 is bekend. Lokatie: Tenniscentrum Dousberg. Er zijn 3 mogelijkheden, te weten:
1. Wintertennis (binnen) f 270,- 01-10-1984 tot 01-04-1985
2. Zomertennis (buiten) f 125,- 01-04-1985 tot 01-10-1985
3. All in (binnen + buiten) f 420,- 01-10-1984 tot 01-10-1985
N.B. Sportkaart verplicht!!!

Paوزه-gymstiek, (bewegen op muziek). Medewerkers en studenten te Randwijk kunnen weer pauze-gymnastiek bedrijven in sporthal de Heeg op donderdagen tussen 12.40 - 13.25 uur. Sportkaarthouders: gratis. Anderen: f 2,50 per keer.

Tafeltennis
Sportkaarthouders die competitie tafeltennis willen spelen op weekendavonden in een R.L.-team (er wordt deelgenomen aan de M.B.S.B., Maastrichtse Bedrijfs Sportbond), kunnen zich opgeven bij het buro L.V. & S. Tel. 888434.

DE LOKALE BANK MET MONDIAAL KARAKTER

BANQUE PARIBAS
Vrijthof 17b, 6211 LD Maastricht, 043 - 11477.

VOOR AL UW VERZEKERINGEN

spaarbank limburg

HOOFDKANTOOR: Markt 17-18, Maastricht. Tel. 043-841222. DISTRIKTSKANTOOR Prinsenhofstraat 3, Venlo. Tel. 077-11555. BIJKANTOREN: Maastricht (18), Amby, Beek, Berg en Terblijt, Blerick (3), Borgharen, Bunde, Cadier & Keer, Eijsden, Gronsveld, Heer (3), Meerssen, Roermond, Sittard (3), Tegelen, Vaals, Valkenburg, Velden, Venlo (3), Venray.

Tart video de verbeelding? Agenda

Tweedaags symposium
in Jan van
Eyckacademie

Video-art lijkt meer beoefenaars dan bewonderaars te kennen. Deze vrij nieuwe kunstvorm is enigszins verwant aan de minimal en conceptual art. Net die kunstvormen die het grote risico herbergen meer aandacht te geven aan de manier van presenteren dan vaak het feitelijk gegeven verdient. Een onooglijk kadoetje in een zeer chique verpakking? Toch is video-art meer dan een vormspelletje.

De kunstenaar wil een concept met behulp van videotecnische middelen realiseren, hierbij wordt het toeval niet uitgesloten, maar regelmatig gretig gebruikt. Menig visueel kunstenaar laat zich maar al te makkelijk verleiden tot uiteenlopende producties van surrealistische en symbolische. Deze kunstuiting blijft een lege dop zolang het medium niet gebruikt wordt om ware emoties uit te drukken en op te wekken, ook in de beeldbuis hoort een hart te kloppen. Van de kijker wordt verwacht dat hij zich distancieert van de normaal gangbare wijze van televisiekijken en dat hij het beeldvlak nauwkeurig observeert. Daarmee wordt de buis een schilderij met bewegende beelden, een constant veranderend lichtvlak. Het meest pure gebruik van het medium is de concentratie op de essentie, namelijk de uitstraling van licht. Een voorbeeld hiervan is momenteel in het Stedelijk Museum te zien. De in New York woonachtige Engelsen Brian Eno heeft in een van de expositieruimten een videomonitor op 'n rug gelegd en als projector gebruikt die licht werpt op objecten die op de beeldbuis zijn gezet. Hiermee introduceert Eno het elektronische schemerlampje in de moderne kunst.

Manifestaties

In de maand september wordt Nederland overspoeld door videomanifestaties. Niet alleen kwamen de nieuwste technische ontwikkelingen op dit gebied uitgebreid aan bod op de Firato, maar zijn ook de kunstzinnige producties op tal van plaatsen te zien. Net afgelopen werd het World Wide Video Festival in het Haagse Kijkhuis. Vanaf 14 september is in het Amsterdamse Stedelijk Museum het Lumineuse Beeld voor het publiek toegankelijk, de grootste video-expositie ooit in Nederland gehouden. In Enschede is van 26 tot en met 28 september de manifestatie Videocase. De videokunstenaars komen ook uitgebreid aan het woord tijdens het op 14 en 15 september in de Maastrichtse Jan van Eyckacademie geplande videosymposium. Dit symposium wordt medegeorganiseerd door het Stedelijk en zal aan de hand van een aantal thema's - dat terug te vinden is in een speciaal voor deze gelegenheid gepubliceerd boek - het medium video belichten. Tot deze onderwerpen behoren onder meer: „de taal van het medium video“, „video en de beeldende kunsten“, „video en film“ en „video-opbreiding en praktijk“. In verschillende videoruimten worden naast de produk-

ties in eigen huis door eigen studenten gemaakt, tapes van de genodigde kunstenaars vertoond. Enkel hiervan zullen hun werk zelf presenteren.

Forum

De Belgische kunsthistoricus en criticus Erno Vroonen zal het voorzitterschap van het open forum op zich nemen, dat ter afsluiting zal plaatsvinden en waarin nader wordt ingegaan op de verschillende onderwerpen met het accent op de actuele problemen rond video en de relatie en integratie met beeldende kunsten. Enkele werken die in het Stedelijk en hopenlijk ook in Maastricht bekeken kunnen worden, zijn onder meer Bill Viola's „Anthem“, „Die Distanz zwischen mir und meine Verluste“ van Marcel Odenbach en „Perfect Leader“ van Max Almy. Viola heeft in zijn tape de korte schreeuw van een elfjarig meisje tot ruim elf minuten uitgerekt en in frequenties verdeeld. Op het muzikale ritme laat hij allerlei dagelijkse beelden zien, van industriële complexen tot en met inkijkjes in leefruimten. Ook Odenbach speelt met beeld en geluid, hij laat Schubert horen terwijl de toeschouwer op het beeldscherm een groot zwart vlak ziet, waarin een kleine kler is uitgespaard die zicht geeft op beeldfragmenten. Met behulp van computertechnieken bouwt Almy in „Perfect Leader“ een soort dictator op. Onder de 33 uitgenodigde kunstenaars en schrijvers bevinden zich naast de hierboven aangehaalde personen ook videopionier Nam June Paik, Al Robbins en Robert Wilson. Nederland is o.a. vertegenwoordigd door Kees de Groot en Nan Hoover. Het symposium kost de deelnemer vijftig gulden en gaat vrijdagavond 14 september om acht uur van start en eindigt pas de volgende avond om acht uur. Na vierentwintig uur onafgebroken luisteren en vooral veel kijken zal het toeschouwersoog veel weg hebben van een fisheye lens. Fade out.

Paul Pinxten

Het Vervolg speelt sobere Mahagonny

De vorige productie van de Maastrichtse toneelgroep Het Vervolg „Tijl, de zoon van Claes“, bleek allesbehalve een succes te zijn. Het gezelschap had zich duidelijk vertild aan deze onderneming. De repetitieperiode viel veel te kort uit en het stuk veel te lang. Vlak voor de première moesten nog snel grote lappen tekst geschreven worden voor dit 3½(!) uur durende stuk. De vele rollen werden door een handvol acteurs gespeeld, zodoende werd de toeschouwer al moe bij het zien van zoveel haast bij de spelers om toch tijdig van scène en rol te kunnen wisselen. Het geheel deugde niet, was te lang en te chaotisch en daardoor ook te oppervlakkig. Het Vervolg kwam er snel achter dat men te veel hooi op de vork had genomen en de reeds geplande voorstellingen werden geschrapt.

Deze dagen komt Het Vervolg voor het voetlicht met hun nieuwste productie, onder regie van Guido Wevers. „De opkomst en ondergang van de stad Mahagonny“ van Bertolt Brecht en Kurt Weill. In samenwerking met de Limburgse Federatie voor Amateurtoneel werden tien amateurspelers en twee amateurmuzikanten aangetrokken om de vaste groep te versterken.

Mahagonny staat voor een stad in de Amerikaanse woestijn. Deze stad - die nu toeschouwers aan Las Vegas zal doen denken - werd (aldus het verhaal) gesticht door drie voortvluchtige goudzoekers. De stad biedt in ruil voor veel geld volop sensationele ontspanning; geweld, sex en drank. Mahagonny ont-aardt in een Sodom en Gomorra waarin men zonder geld niet kan overleven. De stad verwoest uiteindelijk zichzelf.

Gelukkig heeft Het Vervolg voor deze opera een sobere opzet gekozen. Ongeveer de helft van de tekst (dezelfde

die theater De Appel enige jaren geleden gebruikte) wordt gezongen, de andere helft wordt gesproken in speelscènes. De muziek van Weill wordt niet uitgevoerd door het oorspronkelijke 60-mans orkest maar wordt ten gehore gebracht door een orkestje bestaande uit vier personen (piano, slagwerk, saxofoon en trompet). Een rigoureuze verandering in het verhaal, dat handelt over de vraag of het individu enige verantwoordelijkheidsgevoel heeft te hebben voor zijn medemens, is de situering van de stad. Mahagonny moet men bij Het Vervolg niet zoeken in een Amerikaanse woestijn maar op het Spaanse strand van Benidorm. De vraag dringt zich op waarom dan niet gelijk voor Valkenburg is gekozen.

Intussen is het gezelschap volop bezig met de voorbereiding van de volgende productie: „Ubu Roi“ van Alfred Jarry. Van hun kindervoorstelling „Cas, Cars en Kazimir“, die al enige jaren veel succes kent in den lande, zijn inmiddels televisieopnamen gemaakt. „Cas...“ zal in december door de VPRO-tv uitgezonden worden. Ook gaat het erop lijken dat Het Vervolg binnenkort kan beschikken over een betere repetitieruimte. Bij de gemeente Maastricht is al een plan ingediend om de Capucijnenkapel aan de Capucijnenstraat in Maastricht om te bouwen tot een repetitieruimte c.q. voorstellingsruimte. De opzet van het plan is om Het Vervolg samen met het Filmhuis in dit gebouw onder te brengen, waarbij de foyer gezamenlijk gebruikt zal worden. Het wachten is alleen nog op de gemeente om over de brug te komen met de benodigde financiën.

Paul Pinxten

Filmhuis

Donderdag 13 september tot en met woensdag 19 september om 20.00 uur: „Last night at the Alamo“ van Eagle Pennell.

Donderdag 13 september tot en met zondag 16 september om 22.00 uur: „Peter Hutton/Room 666“ van Hutton Wenders.

Donderdag 20 september tot en met woensdag 26 september om 20.00 uur: „Merry X-mas Mr. Lawrence“ van Oshima.

Dinsdag 18 september om 22.00 uur: films in het kader van het programma Film en experiment. „Het oog op avontuur“ van H. van Gelder en „Boot aus Stein“ van W. Längsfeld.

Donderdag 20 september tot en met zondag 23 september om 22.30 uur: „Aicha“ van Ferhati.

Donderdag 27 september tot en met woensdag 3 oktober om 20.00 uur: „Schlaf der Vernunft“ van Ulla Stöckl.

Donderdag 27 september tot en met zondag 30 september om 22.00 uur: „Ein ganz perfektes Ehepaar“ van Ulla Stöckl.

Studium Generale

Donderdag 13 september in de Aula RL om 20.00 uur: „Meer moed met monumenten“, een forumdebat met G. Bekaert, T. Dijkstra, B. Bonnies en P. Mertens.

Dinsdag 18 september in het Hoofdgebouw RL, k 023 om 20.00 uur: „Een kistje uit Archangel“, een avond over moderne poëzie o.l.v. Wiel Kusters.

Dinsdag 18 september in het Filmhuis om 22.00 uur: Films: Het oog op avontuur/Boot aus Stein.

Donderdag 20 september in de Aula RL om 20.00 uur: „De restauratie van de Servaaskerk“ met: F. van Leeuwen, A. Troost, P. van Dun, J. Timmers, prof. Le Maire, R. Brouwers, B. van Hövel tot Westerfliet.

Dinsdag 25 september in het Hoofdgebouw RL, k 023 om 20.00 uur: „Een kistje uit Archangel“, een avond over moderne poëzie o.l.v. Wiel Kusters.

Donderdag 27 september in de Nieuwenhof om 20.00 uur: Lezing: De vrouw als arts, de vrouw als patiënt.

Kunstcentrum, Bassin 21

Monument: manifestatie over het omgaan met historische monumenten nu. Begeleidende tentoonstelling van G. Meloni (schilderingen en keramiek) en P. Neruda (etsen naar gedichten).

Stadsschouwburg Heerlen

Vrijdag 14 september: „Het dagboek van Anne Frank“, drama van F. Goodrich en A. Hackett.

Zaterdag 22 september: „Ondekoza“, Japanse slagwerkgroep.

Bonnefantenmuseum

Vrijdag 21 september tot en met zondag 11 november: Exposities: „Geloof in beelden“, middeleeuwse beeldhouwwerken in het Maasland en „Beelden - kijken - zien“, educatieve tentoonstelling over het materiaalbegrip in de sculptuur.

Diversen

Aha-Galerie: foto's van F. Gorti; zeefdrukken van Niessen, meubels en lichtobjecten van M. Gulik en R. Mentzzen; schilderijen van L. Scheres en objecten van B. Bogard.

Hanenhof Geleen: „Talk, talk, 23 sept. **Palais des Sports Luik:** Opera Faust van 7 tot 23 september.

De mooiste dag van mijn leven

3 september 1984, de zoveelste mooiste dag uit het leven van collegevoorzitter mr. R.B. van den Biggelaar. Iedereen zou er blasé van worden: je bent al eens bij de koningin op bezoek geweest, haar gemaal heeft je een tegenbezoek gebracht, en nu moet je de minister-president een halve dag amuseren. Maar dat hoort nu eenmaal bij het prominente leven van een collegevoorzitter.

Lubbers had echt zijn best gedaan om een redevoering op niveau te brengen. Hij sprak over beleidsresistente modellen, Franse filosofen en zwart geld. Heel mooi.

Toch even een dissonant. Als Lubbers klaar is met zijn rede en van den Biggelaar het spreekgestoelte betreedt steekt een brutale NSEM-juffrouw een megafoon om de hoek van een pilaar. Een scherpe fluittoon dringt het publiek door merg en been. Een collega-NSEM'er neemt het apparaat over en begint door Van den Biggelaars bronzen stem heen te praten. Sportief laat de voorzitter hem uitpraten. Een minuut later weet Lubbers en met hem de hele zaal dat de regering een roerig jaar te wachten staat als ze de bedragen voor de studiefinanciering niet drastisch verhoogt. Dan springt een student op het podium en doet de premier een fles bocht (wite wijn van de Edah, slechts f 1,99) cadeau. Als de actie voorbij is, herneemt Van den Biggelaar het woord. Hij spreekt zijn spijt uit dat Lubbers de uitnodiging om warm te gaan eten heeft afgeslagen. In plaats daarvan stelt hij enkele flessen in het vooruitzicht die 'ongetwijfeld van betere kwaliteit' zullen zijn.

Pang

Op een dag.
De zon schijnt waar te zijn
en het ruikt naar duiven
met takjes.

Op die dag.
De clown schijnt blij te zijn
en het ruikt naar paarden
met pluimen.

Even later.
De tijger schijnt tam te zijn
en het ruikt naar olifanten
met muziek.

Daarna.
De goochelaar schijnt moe te zijn
en het ruikt naar dubbele bodems
met vuur.

Plotseling.
Een duif schijnt weg te zijn
en de goochelaar schreeuwt naar
de clown met gebaren.

Vervolgens.
De goochelaar schijnt boos te zijn
en werpt een schietgeweer naar
de clown met een knal.

En dan.
De clown schijnt dood te zijn
en het ruikt naar kinderen
met schaterlach.

Op dat moment.
Het clownshoofd schijnt
een nest te zijn en de duif
vliegt uit met takjes.

Sir Smell

ERGERNIS

ELF

Het illustere blad Vache is over kop. Net als De Zwijger van Jol Anthierens, trouwens. Vache is het enige universitaire blad waaruit satire sprak en dat heel ongenueanceerde en ongezoete kritiek wist te leveren, zelfs op zichzelf. Ze is ten onder gegaan aan werklust van haar redactie: die arme studenten hadden zoveel andere dingen te doen (raadswerken studeren, de politiek) dat Vache niet meer kon bolwerken. Jammer maar wij kunnen hier de rijpe vruchten van plukken. In de nalatenschap van het blad werd door een vinnig stuk Ergernis aangevonden.

'Ik heb eigenlijk nooit paranoïe neigingen bij mezelf bespeurd, maar langzamerhand begin ik bang, en die angst weet ik ook te beredeneren, dat het internationale bejaardendom een coup raamt om de wereldheerschappij handen te krijgen. De bejaardereur wordt volgens mij gecoo-neerd en georganiseerd door hoofdkantoor in Parijs. Frankrijk immers het Mekka van de terroristen daarbij: wie ziet bejaarden een boodschappenwagentje twintig jaar oude grauwe regen nu aan voor de agenten van het derly Liberation Front, het ELF, dat hoofdkantoor in Parijs?

Het voornaamste werkterrein de ELF-terroristen vindt u in supermarkten, drukke winkelstraten middelen van openbaar vervoer. Soms wordt ook een aantal uitvoerd op instanties die over lotten beschikken. In grote lijnen is tactiek steeds dezelfde: treuzelvertragen, zogenaamde vergezichten, dementie en achterdocht. Omdat wij nu eenmaal met papepel Eerbied voor jouw garen ingegoten hebben gekregen dorsten wij daarvan niets te zeggen. En dit is nu juist het kernpunt want op die manier kan het haar gang blijven gaan! Onderzoeksen verliezen wij uit het oog dat de toenemende vergrijzing het grootscheepser acties kan gondernemen.

En hier zien wij hoe de boodschappenwagentjes en regenjassen het systeem passen: met de boodschappenwagentjes worden er se ontwricht, achillespezen scheurd en op den duur barricade opgeworpen. De dracht van imitatie dezelfde kledij (genoemde twee jaar oude grauwe regenjas) legmondiale textielindustrie stil. volg: een enorme economische crisis. En dan: 'Elderly take over people do it slow' verschijnen. in de Sovjetunie, overigens; dat dat al zo'n zeventig jaar gema goed.

Volgens mij is er maar één manier om deze dreigende ramp te voorkomen: Nú, op dit moment nog productie, verkoop en levering de pil, het spiraaltje en het doorn verbieden. Daar boven nog eens een pauselijke encyclopaedie over het krijgen van - véél - dertjes. Wellicht valt de catastrofe nog te keren.'